

GRADISOV VESTNIK

LETO XVIII — 217

Ljubljana, maj 1976

GLASILO GRADISA

Naš zakon, pravica in dolžnost

Ob pričetku razprave osnutka zakona o združenem delu

Z današnjo objavo začenjamo tudi v Gradisu javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Nov zakon je za nas in za naše delo tako pomemben, da ga nekateri imenujejo »Mala ustava«. Razprava o zakonu o združenem delu sovpada v obdobje, ko se neprestano korak za korakom ustvarjajo novi socialistični samoupravni odnosi, v katerih delavci, organizirani v združenem delu postajajo odločilni faktor pri odločanju v celotni družbeni reprodukciji. Prihaja čas, ko ne bo nihče več mogel sam, ali v imeu delavcev odločiti, skratka z novim zakonom ukinjeno vsako neposredno obliko odločanja. Odločilna je torej beseda delavca, njegova pravica in dolžnost.

Delavec organiziran v TOZD je jedro združenega delavskega razreda, združena na ravni organizacij združenega dela, občine, republike in Jugoslavije. To je celovitost našega sistema, katerega temelj je družbeno proizvodni odnos, ustvarjanje dohodka, ne pa delitev dohodka, ki je izvedena stvar.

Nov zakon o združenem delu temelji na treh osnovnih zahtevah: ureja celotni sistem združenega dela

za vsa njegova področja in odnose. Usklajuje temeljni ustavni položaj delavca, da sam odloča o sredstvih in rezultatih svojega dela. Urejuje in preprečuje različne nasprotujoče si razlage zakonskih določil, izogiba pa se zadev, ki morajo biti prepuščene tekoči ekonomski politiki. Jedro gradiva pa je vsekakor v urejanju poglavitnih sestavin združenega dela, s posebnim poudarkom na poglavju, ki govore o ustvarjanju in delitvi dohodka, minulemu delu, združe-

vanju dela in sredstev ter odnosih medsebojne povezanosti in odvisnosti TOZD v okviru organizacije združenega dela, upoštevajoč načelo solidarnosti in vzajemne odgovornosti. (nadaljevanje na 6. strani)

Sistem samoupravnega planiranja

Planiranje v luči naše ustave in po določilih zakona o temeljih sistema družbenega planiranja je potrebno uvajati tako, da bodo pri tem uresničene medsebojne pravice in odgovornosti delavcev. Izhajati morajo iz skupnega interesa delavcev, da bo združeno delo kot celota čim bolj produktivno. Skupno je potrebno urejati splošne družbene pogoje gospodarjenja, ki zagotavljajo enakopravnost.

Sistem družbenega planiranja, ki je načrtan v naši novi ustavi in podrobneje opredeljen z zakonom o temeljih sistema družbenega planiranja,

ki je izšel letos februarja in kateri je zasnovan v pogojih socialističnega samoupravljanja v naši državi, ne more biti enak planiranju v pogojih državlastniškega monopola. Plan ni neka nujnost, ki bi bila delavcu vsiljena in določena neodvisno od njega. Tudi ni le golo programiranje materialnega razvoja, določanje ciljev razvoja in programov ekonomske politike, temveč mora biti tudi instrument za obdržanje in razvijanje demokratičnih družbenih odnosov. Planiranje v samoupravni organizaciji združenega dela postaja glavni element za uveljavljanje neodtujljive pravice delavca v temeljni organizaciji, da v celoti razpolaga z ustvarjenim dohodkom, pri tem pa se podreja obveznostim, katere je delavec prevzel ob sklenitvi sporazumov in dogovorov o osnovah plana delovne organizacije in drugih samoupravnih organizacij ter skupnosti, s katerimi so se temeljne organizacije združile oziroma sodelujejo za doseg skupnih ciljev.

Izhodišče celotnega planiranja so temeljne organizacije združenega dela, združene v delovni organizaciji oziroma enovite delovne organizacije, to je takšne, ki nimajo v svojem sestavu temeljnih organizacij združenega dela. One so tudi nosilke celotnega družbenega planiranja. Delavec v temeljni organizaciji združenega dela mora imeti neposredni vpogled v uspešnost poslovanja na vseh ravneh združenega dela in v celotnem procesu družbene reprodukcije. Imeti mora kontrolo in pravico odločati o dohodku, hkrati pa prevzema odgovornost glede ekonomskih rezultatov, ki so posledica takega odločanja in razpolaganja z dohodkom, kar se neposredno odraža na delavčevem osebnem dohodku. V poslovanju stalna poslovna tveganja in posledice — riziko — prevzemajo temeljne organizacije. Posledice pa so lahko manjše ali pa se jih lahko ubranimo, če imamo načrtane poslovne cilje in planiramo razvoj dolgoročnejši. S planiranjem so zagotovljene osnove in pogoji za povečevanje dohodka temeljne organizacije. Zagotovljena pa je tudi pravilna delitev dohodka temeljne organizacije za namene, ki so določeni vnaprej s planom. S tem zboljšujemo in usklajujemo delavci v temeljni organizaciji svojo in skupno družbeno proizvodnjo in razvijajo samoupravne družbenoekonomske odnose. Tako ustvarjajo stabilnost pri delu in poslovanju temeljne or-

(nadaljevanje na 6. strani)

Ob delavskem
prazniku
1. maju
iskreno
čestitamo
vsem delavcem
in jim želimo
prijetno
praznovanje

Uredništvo

Prvi maj — naš praznik

Praznik, ki ga praznujemo po vsem svetu. Prvič so ga delavci praznovali 1. maja 1890, t. j. leto dni po prvem kongresu II. internacionale, kjer je bil sprejet sklep, da se vsako leto na isti dan in po vsem svetu organizira velika delavska manifestacija — mednarodni praznik prvi maj. Ta praznik slovesno praznujejo tudi delavci Gradisa. Nekateri v planinah, drugi na morju, tretji doma pri svojih družinah. Vsi pa v svoji notranjosti občutimo posebno zadovoljstvo, da je to naš samoupravni delavski praznik.

Ko ob prvem maju pregledujemo rezultate našega dela, ne moremo mimo uspehov preteklega leta. 3349 tisoč din celotnega dohodka (334 starih milijard), vrsto objektov, ki smo jih predali investitorjem, uspešno opravljena dela na objektih kot so: HE Krško, TE Soštanj IV., Srednja Drava II, Bernardin, Salonit Anhovo, viadukti na avtocesti Hoče-Leveč in še veliko drugih za našo skupnost pomembnih objektov, samski domovi v Ljubljani, Kranju, Skofji Loki ter še vrsta uspešno rešenih zadev, ki so pomembne za naše delavce.

Ogromne uspehe smo dosegli tudi na samoupravnem področju. Delavci že odločajo o vseh pomembnih zadevah in delegatski sistem je dal že prve rezultate. Po vseh TOZD se OOK in sindikalne organizacije, in tudi mladi delavci borijo za celotno uresničevanje ustavne zamisli, za vsebinsko preosnovo naših medsebojnih odnosov. Novi odnosi pa seveda zahtevajo dobro organiziranost poslovanja in celotnega procesa, večjo produktivnost dela, varčno gospodarjenje veliko medsebojnega sodelovanja in strpnosti, solidarnost, odgovornost in disciplino, še posebno pa tovariške in čple človeške medsebojne odnose.

Naši pogledi pa niso obrnjeni samo nazaj, temveč tudi naprej. Čeprav razmere v gradbeništvu niso tako rožnate, kot prejšnjaja leta, lahko ob takih delavcih, kot jih ima Gradis, smelo gledamo v bodočnost. Poleg tega smo prepričani, da bo zastoj pri prevzemanju novih del le začasno zavrl večjo gradbeno dejavnost. Pomanjkanja delavcev praktično ni, pa tudi ne problemov preskrbe z gradbenim materialom. Skratka razmere na tržišču nas morajo še bolj povezati. To zahtevajo tudi delavci v TOZD, ki vidijo v združevanju dela in sredstev v delovni ali sestavljeni organizaciji združenega dela svoj boljši jutrišnji dan. Vse naše delo je povezano s samoupravljanjem in novi zakon o združenem delu nam bo samo v pomoč pri usklajevanju medsebojnih odnosov. Istočasno pa je zakon potrditev pravic delavcev da resnično lahko odločajo o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega živega in minulega dela.

L. C.

Sklepi 7. seje predsedstva
Konference OOS

1. Razpravi o osnutku zakona o združenem delu organizira in vodi sindikalna organizacija ob sodelovanju in pomoči organizacij ZK.

2. Predsedstvo konference sprejema program razprave, dogovorjen na sestanku 4. 7. 1976 (Zupančič Rajko, Koleto Vinko, Masten Valter). Program je naslednji:

a) pripravi se seminar o vsebini osnutka zakona. Na seminar povabiti predsednike OOS, sekretarje OOKZ, predsednike organizacij ZSMS, direktorje TOZD in strokovnih služb, predsednika DSP in predsednike kolektivnih izvršilnih organov DSP.

b) Po opravljenem seminarju se organizirajo razprave po TOZD in sicer v krajih kjer ima več TOZD svoj sedež (to je v Ljubljani in Mariboru) se organizirajo razprave za vse TOZD na enem mestu (dvorana), za ostale TOZD pa v krajih njihovih sedežev. Udeležba naj bi bila na vsakih 15 zaposlenih po eden. Razpravo mora voditi določena skupina delavcev, ki so zato usposobljeni in so tudi že opravili seminar pod a). Način razprave ne sme biti samo seminarjski temveč mora po določeni razlagi in posamezni podlagi zakona vspodbuditi diskusijo udeležencev in morajo biti osebe, ki razpravo vodijo tudi pripravljene odgovarjati na vprašanja.

c) Nadaljna razprava in seznanjanje celotnega kolektiva o osnutku zakona naj bi potekala v sindikalnih skupinah v delovnih skupinah (delovne enote, gradbišča ipd.). Te razprave vodijo udeleženci seminarja in posvetov pod a) oziroma b).

3. Koordinacijo razprave vodi predsedstvo konference OOS. Za konkretno dogovarjanje s posameznimi predavatelji in operativnimi skupinami bodo vodili razprave v TOZD, so zadolženi Raušl Janez, Masten Valter, Muminovič Nada.

V temeljnih organizacijah morajo družbenopolitične organizacije oblikovati svoje operativne skupine, ki bodo neposredno skrbele za organizacijo in vodenje razprave. Te skupine naj sestavljajo predsednik OOS, sekretar OO ZK, direktor TOZD, predsednik DS TOZD, predsednik komisije za samoupravno delavsko kontrolo.

4. Skupina predavateljev v sestavi Zupančič Rajko, Koleto Vinko, Uhan Stane. Na dvodnevem posvetu predela osnutek zakona izhajajoč pri tem iz analize družbenopolitičnih in samoupravnih razmer v Gradisu ter primerjave teh razmer z v zakonu ponujenimi rešitvami. Takšen je tudi osnovni koncept in cilj celotne razprave o osnutku zakona v združenem delu.

Tej skupini se na posvetu pridružijo še predsednik DSP tov. Janžekovič Lado, predsednik konference OOS tov. Raušl Janez in sekretar sveta ZK tov. Križaj Miomir.

5. Gradivo za vse razprave in v brošurah Osnutek zakona o združenem delu z obrazložitvijo in se v ta namen naroči 500 izvodov brošure ter razdeli med TOZD po ključu na 15 zaposlenih po 1 izvod.

V TOZD naj poskrbijo, da bodo brošure prejeli udeleženci seminarja pod a) (predsednik OOS, sekretar OOKZ, direktor TOZD, predsednik OO ZSMS) ter vsi udeleženci pod točko b).

6. OOS organizirajo in vodijo razpravo o elementih za sklenitev samoupravnega sporazuma o osnovah plana delovne organizacije. IO OOS naj se na svojih sestankih posebej izrečejo o tistih delih elementov, ki se predvsem nanašajo na ekonomski in socialni položaj delavcev (priloga — izvlečki iz elementov). IO morajo predvsem o izvlečkih razpravljati in sprejeti svoja stališča še pred javno razpravo.

7. Predsedstvo opozarja na posamezne roke, ki so dogovorjeni z razpravo in sprejemanjem plana in sicer:

— do 10. 5. 1976 — elemente sprejema DS TOZD in jih da v razpravo delavcem, ki jih sprejemajo z osebnim izjavljanjem (na zborih),

— do 24. 5. 1976 — priprava predloga samoupravnega sporazuma o osnovah plana delovne organizacije,

— do 16. 6. 1976 — razprava in sprejem samoupravnega sporazuma o osnovah plana — sprejemajo ga DS TOZD,

— do 20. 7. 1976 — razprava in sprejem plana delovne organizacije,

— sprejme DSP potem, ko ga predhodno sprejmejo vse TOZD.

8. Predsedstvo poziva OO, da v TOZD zagotovijo ustrezen postopek pripravljanja in sprejemanja plana delovne organizacije, kot to določa zakon o temeljnih družbenega planiranja (30. in 31. čl.). Delegatom bodo na konferenci na razpolago izvlečki iz zakona o temeljnih družbenega planiranja, ki določajo naloge temeljnih organizacij in njihovih samoupravnih organov pri pripravljanju in sprejemanju planov.

9. Seja konference OOS se skliče za 22. 5. z naslednjim dnevnim redom:

1. Pregled sklepov zadnje seje

2. Aktivnost sindikata pri pripravi in sprejemanju planov v TOZD in sprejemanju samoupravnega sporazuma o osnovah plana v delovni organizaciji

3. Program javne razprave o osnutku zakona o združenem delu

4. Druge aktualne naloge sindikata

— akcijski načrt RS ZSS za osnovno splošno izobraževanje zaposlenih

— sprejemanje samoupravnih sporazumov nagrajevanje po delu

5. Razno

Oglašam se iz 150-članskega kolektiva gradbene TOZD Maribor na gradbišču Bernardin, bolj točno — hotela Pečina. Iz Gradisovega vestnika sem izvedel za omenjeno konferenco.

Od centra naše TOZD smo oddaljeni 270 km, zaradi te oddaljenosti pa je precej otežkočeno sindikalno delo. Na območju Bernardina delamo delavci iz treh TOZD. Pričeli smo z deli proti koncu leta 1974. V letu 1975 je prišlo na našem objektu do 6-mesečnega zastoja (ki pa ni bil po naši krivdi). Tako delavci iz koprške in ljubljanske TOZD dela že končujejo, mi pa še ne. Proti koncu leta 1975 je bil na sedežu koprške TOZD organiziran skupni sestanek za koprsko področje. Bernardin in Anhovo. Navzoč je bil tudi predsednik konference OOS Janez Raušl in Valter Masten. Sestanek je bil uspešen in za nadaljnje delo koristen, vendar za Bernardin ravno eno leto prepozen.

V Gradisovem vestniku sem pazljivo prebral o obravnavanem na konferenci, vendar nisem zasledil, da bi bilo prenešenega tudi kaj s sestanka v Kopru. Verjetno so imeli drugi problemi prednost. Ne mislim se spuščati v ocenitev in polemiko. Zdi se mi pa umestno, da navedem bistveno vsebino omenjenega sestanka v Kopru, zaradi izboljšanja bodočega sindikalnega dela.

Ko odpiramo nova gradbišča, se pojavi precej problemov. Zato bi vodstvo OOS moralo biti takoj v akciji, da po sindikalni liniji organizira vse potrebno. Osnova te akcije je, da vodstvo OOS poskrbi, da pride na novo gradbišče med prvimi zaposlenimi tudi sindikalisti-poverjeniki. Pri organizaciji večjih gradbišč in kjer nastopa več TOZD pa bi moralo vodstvo konference OOS takoj stopiti v akcijo skupaj z vodstvom same OOS. Če bodo sindikalna vodstva v tej smeri aktivna, se bo vpliv in zaupanje članov sindikata povečalo.

Rad bi nekaj besed namenil tudi skrbi za delovnega človeka, oz. tovarištvu ali pomoči. V Gradisovem vestniku sem pod podnaslovom Standard delavcev prebral stavek, ki glasi: »Izboljšanje življenjskih razmer je temeljna naloga sindikata, pa tudi dvig splošnega zadovoljstva in počutja vseh članov kolektiva.« Te besede so me vzpodbudile, da opišem zgodbo o sebi, ki jo najbolj poznam, čeravno ni najbolj primeren opisovati samega sebe. Verjetno pa se je to zgodilo še marsikateremu članu sindikata. Namen tega mojega sestavek naj bi bil spodbuditi vodstva OOS, da svojim članom nenehno posvečajo vso skrb, humanost, tovarištvo in pomoč, če je to potrebno.

V 25 letih zaposlitve sem bil vsega 6 dni na bolovanju ob pojavu gripe. Bil sem tudi več mandatnih dob predsednik sindikalne podružnice. Če hočeš v redu opravljati tako funkcijo, moraš narediti na stotine prostovoljnih ur. Ob koncu leta 1973 pa sem se ponesrečil izven podjetja in bil sem 11 mesecev v bolniški. V imenu sindikata nisem bil deležen niti enega obiska. Verjemite mi, da človek v takih prilikah oceni najprej sam sebe kot člana sindikata, svojo aktivnost. Povedati pa moram, da mi je kot članu kolektiva pomagal v reševanju raznih problemov Lado Janžekovič. Obi-

skovala sta me moja predpostavljena ing. Kositer in tehnik Britvič v njihovem prostem času in za njihove lastne stroške (doma sem namreč 30 km od Maribora stran). Za to sem vsem trem res hvaležen.

Moram omeniti, da smo imeli večerših komisijo za skrb za delovnega človeka, njena prvenstvena naloga pa je bila, da organizira obiske bolnih članov ter poskrbi za denarno ali kakršno koli pomoč, če so bili tega potrebni. Poleg te komisije so se počutili za to nalogo odgovorni vsi člani izvršnega odbora in skrbeli, da ne bi kakšen obisk izostal. Poznam pa tudi sindikalne organizacije, ki imajo prav s pravili določen sistem te skrbi in tako stalno skrbijo za humanost, tovarištvo in pomoč.

Vinko Veit

Po sledih
„Gradisovega vestnika“

Če ravno ni poziva od uredniškega odbora pod tem naslovom, da se lahko kdo pisмено oglašuje, sem se kljub temu odločil, da vam pišem in še kaj predlagam.

Gradisov vestnik je naš samoupravni povezovalnik, tako ene vrste barometer vseh dogajanj in dela. Naša samouprava se vsak dan krepi ter stremi za čim boljše gospodarstvo, ureja odnose ter usposablja nas za čim boljše izvrševanje zadanega naloga v proizvodnji. Stremi za tem, da bi se na delovnem mestu počutili res kot samoupravljalci in končno bili zadovoljni v vseh ozirih.

Menim, da mora naše glasilo s polno zmogljivostjo delovati v tej smeri. K mojemu uvodu predlagam naslednje dopolnitve:

1. Naslov bi bilo umestno dopolniti s podnaslovom »GLASILO SAMOUPRAVLJAVCEV GRADISA«

2. Barvna podlaga naj bi bila Gradisova barva

3. Vsi gospodarski, finančni in tehnični članki, analize in poročila naj bodo napisani čim bolj preprosto, povezani tako, da bo vsakemu res jasno, kar je prebral.

4. Uvedite rubriko Pisma, vprašanja samoupravljalcev z odgovori

5. Razširite koticke po posameznih TOZD. SPO koticke je pozitiven

6. Delavski sveti TOZD naj določijo osebo, uslužbenca iz njihove uprave, ki bi bila odgovorna za informiranje samoupravljalcev navzven in navznoter. Bil bi tudi orga-

nizator dopisništva v naše glasilo in tudi za javne časopise, radio in televizijo. Gradis se namreč premalo predstavlja v javnosti.

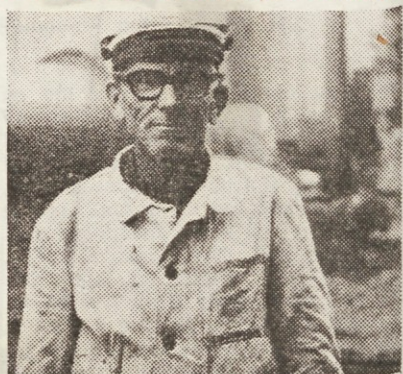
7. Ob vsakem novem letu bi morali poslati vsakemu članu kolektiva primeren koledarček in anketno listo. Iz podatkov anketne liste bi lahko uredniški odbor, vsebinsko ter urejevanje glasila izpopolnjeval.

Vinko Veit

PRIPIS UREDNISTVA:

Bili smo zelo veseli pisma tovariša Veita, saj je menda kar prvi, ki nam je poslal nekaj predlogov v zvezi z ureditvijo našega glasila. Vse njegove pripombe oz. izboljšave so sprejemljive in vredne upoštevanja.

Upamo, da bodo njegove besede vzpodbudile še koga, da nam bo poslal kakšen prispevek za objavo ali pa konkretne predloge za izboljšanje vsebine našega časopisa. Pravijo, da več glav več ve in kar res bo tako. Mi se sicer trudimo po svojih močeh, vendar bi lahko s predlogi bralcev našega časopisa naredili veliko več kot smo do sedaj. Radi bi, da bi Gradisov vestnik bil resnična tribuna naših ljudi, to pa bo le takrat, kadar ne bodo le-ti Gradisov vestnik samo brali ampak vanj tudi dopisovali, dajali pripombe, predloge. Torej — dobrodošli z vašimi pismi!

Ivan Otič -
šestdesetletnik

Ko smo iskali Ivana Otiča, smo izvedeli, da odhaja tudi v pokoj in da smo ga pravzaprav ujeli v zadnjem trenutku. No, redkokdaj se pri Gradisu zgodi, da kdo na delovnem mestu v operativi doseže pokojnino in seveda šestdeset let. O delu v Gradisu nam je tovariš Otič pripovedoval takole:

»V podjetje sem prišel 1946 leta. Takrat sem postal tudi skupinovodja in to sem še danes. No, v vseh teh letih »službovanja« sem med delavci marsikaj doživel, pa tudi marsikatero težko delo je bilo potrebno opraviti. Na primer, v letih 1961—63 je v Kidričevem zrasla hala v šestih mesecih in to je bilo za tiste čase nezasižen rekord. Ob teh odgovornih delih sem vedno pazil na svojo varnost, predvsem pa na varnost sodelavcev.

Vesel sem, da sem svojih šestdeset let dočakal v Gradisu in ob takem zdravju. Predvsem pa sem ponosen, da sem delal v podjetju ki je danes največje v Jugoslaviji. Naša rast ni bila skokovita, ampak počasi smo le prilezli do vrha. V vseh teh 30 letih so bile vedno 100-odstotne plače in vedno so prišle prvega v mesecu.

Zelimo mu, da nas tudi v zasluznem počitku ne bo pozabil, mi pa tudi njega ne.

Tiskarski škrat
si „posipa pepel“

Tale naš Gradisov vestnik ima zelo lepo navado, da izide, vsak mesec, pa čeprav nemalokrat z zamudo, tudi daljšo. Vse premalo sodelavcev polni njegove stolpe; zato se večkrat manj številni sodelavci bolj trudijo in včasih tudi v naglici sestavijo svoj prispevek. In že smo pri prvem izvoru napak.

Naslednji izvor se pojavi pri pripravljanju (tipkanju) besedil za tisk. Tudi strojepiska se lahko zmoti, pravimo. Naj ji bo opravičeno. Tiskarski škrat pravi, da je vsako leto boljše.

Zato pa se v tiskarni ne more pohvaliti, tiskarski škrat namreč, da se kaj vidno izboljšuje. Kar prerad ponagaja našim marljivim grafikom. Številni bralci bodo držali fige — če bo treba — da bi tudi v našem časopisu »tiskarnarji« ugnali tega nebodigatreba.

Tokrat se vam bo tiskarski škrat predstavil na nenavaden način, posul si bo malo pepela po glavi. In da ne bo samo otrobe vezal in črke razmetaval, bo bolj konkreten.

Se prej pa povejmo eno od bolj znanih njegovih hudobij, to je znamenjavo črk. Pripetilo se je — pravijo — da je nagajal tudi v osmrtnicah, pa ne v Gradisovem vestniku. Tako je črkostavec hotel »napisati«:

Umrla je naša nepozabna stara mama. Pa je prišel tiskarski škrat, ki je menil, da je v napisu tisti z odveč in ga zamenjal s črko r.

V našem glasilu pa je nagajal v aprilski številki. V članku »Se o na-

grajevanju« je v tekstu pod naslovom »Razlike presežkov med posameznimi skupinami delavcev« napisal tudi tole:

Le proizvodni delavci imajo možnosti ob izrednem delovnem prizadevanju preseči 10% prekoračitve norme.

Rekli bomo, hvala za tako izredno prizadevanje, ki omogoča 10% presežka ob istočasni možnosti 20% presežka po osebnih ocenah. Pravilen je zato podatek, da delavec, ki dela po normativih, lahko z višino presežka doseže višji odstotek kot je mogoče pri osebnem ocenjevanju.

Sploh pa so poslastica škrate v Gradisovem vestniku številke, preglednice in njihova postavitve v tekst z naslovi (glavami) preglednic vred. Ni verjeti, da škrat uživa ob tem, ko moramo mi z očmi telovaditi po tekstu in med preglednicami iskati konce z začetki. Na četrti strani je zadnjič v dveh preglednicah napak napisal naslov za inkekse. Namesto 1975/pl/an/75 je napisal enkrat 1975/pol. drugič pa 1977/5.

Iz ljubljanskih obvoznic (cest namreč) pa je naredil ljubljanske obveznice. Tudi prav.

Tako, ti naš škrat. Mi vemo, da brez tebe ne moremo kot brez kruha ne. Toda tudi najboljšega ne prebavimo, če ga je preveč. Drugič pa na svi...nje.

Tvoj bralec!

Skupina udeležencev seminarja za sindikalne funkcionarje

Novi predsedniki DS

Mario Herbec, predsednik DS KO Maribor:

»Prva naloga našega novega delavskega sveta je, da bomo dobro gospodarili in tako ustvarili sredstva za izgradnjo nove proizvodne hale, za družbeni standard, za razširjeno reprodukcijo. V novih pogojih plačevanja se moramo potruditi za našo likvidnost, da bomo lahko kos tekočim zahtevam.

Ob vseh teh poglavitnih nalogah pa bomo ves čas skrbeli za raziskovanje tržišča, za plasma naših proizvodov in za osvajanje novih proizvodov.

Samoupravljanje je že sedaj pri nas dobro razvito, prizadevali pa si bomo, da ga bomo še izboljšali. Začeli bomo kar pri izboljšavi informiranja. Računamo, da bo vse to šlo lažje, ko se bomo preselili v novo halo in premišljevali smo že o tem, da bi izdajali mesečni bilten z najvažnejšimi podatki. Za same člane delavskega sveta pa smo se dogovorili, tako, da jim bodo vedno na voljo vsi potrebni materiali. Pri tem je pomembno, da bodo materiale dobivali tudi dovolj zgodaj pred seboj. Vsi člani delavskega sveta pa imajo nalogo, da sodelujejo s svojimi volilci in prenašajo v svet njihove želje. Zahtevali smo tudi od strokovnih delavcev v naši upravi, da se udeležijo sestankov sveta, da bi lahko pojasnjevali določene zadeve in bili v pomoč članom.

Pred delavskim svetom so vedno težje naloge in vedno večja odgovornost leži na njegovih članih. Sestava sedanjega sveta je zelo dobra, saj so v njem v glavnem ljudje iz proizvodnje. Ob vsem tem si želimo, da bi ves čas dobro sodelovali tudi z individualnimi izvršnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami.

Peter Ilec, predsednik DS GE Maribor:

»Do sedaj še nisem bil član delavskega sveta, vendar pa sem bil seznanjen z njegovim delom. Tako mislim, da bomo za vnaprejšnje nadaljevanje že začeto delo prejšnjih članov in seveda spremljali tudi vse tekoče naloge. Med temi bo tudi sodelovanje pri samoupravnem sporazumevanju in dogovarjanju.

Glede naših notranjih problemov, oziroma načinov gospodarjenja pa bomo dosledno uresničevali akcijski program, ki smo si ga zastavili v Gradisu.

Gradisovec sem šele 4 leta in zame je izvolitev veliko priznanje. Bil sem res presenečen, da mi kot sorazmerno mlademu članu kolektiva zaupajo tako nalogo kot je vodenje delavskega sveta. To je zame velika moralna obveza pred kolektivom.

Peter Vertič, predsednik DS GE Gradnje:

»V prvi vrsti bomo morali nenehno spremljati dogajanja okoli spre-

jemanj sporazumov in skrbeti za njihovo podpisovanje. To je naša permanentna naloga. Morali pa bomo reševati tudi tekoče probleme, ki se bodo pojavili v naši temeljni organizaciji združenega dela. Tako bomo preračevali naše investicije, poskrbeli za nakup zemljišča za gradnjo mizarke delavnice in za separacijo. Sedaj moramo namreč beton voziti iz Maribora; tudi agregat nam ni pri roki. Sedaj ga dobimo z gradbišča Srednja Drava II.

Poleg teh problemov bomo morali reševati tudi tiste s področja standarda. Pri nas imamo že 13 let urejeno družbeno prehrano. Pogovarjali smo se že s predstavniki mariborske gradbene enote, da bi se tudi njihovi delavci, ki delajo v Ptujju, hranili pri nas, saj bi lahko sprejeli še do 100 abonentov. Kot vsako leto bomo morali tudi sedaj misliti na reševanje stanovanjskih problemov naših delavcev. Računamo, da bomo lahko vsako leto kupili eno stanovanje za naše delavce.

Naša TOZD ima veliko število izgubljenih dni zaradi bolezni in smo zato sklenili, da bomo proti »bolniškom« postopali zelo rigorozno, prav tako pa tudi s tistimi, ki bodo neupravičeno izostajali.

Na naši prvi seji bomo sprejeli tudi stabilizacijski program.

Ignac Koren, predsednik DS KO Ljubljana:

»Funkcija predsednika delavskega sveta je zame nova, saj prej niti član tega organa nisem bil. Delal sem v raznih komisijah in tudi v sindikatu, pa menda tudi v delavskem svetu ne bom »odpovedal«.

V Gradisu sem že od leta 1952. Takrat sem bil še vajenec. Prišel sem v Kovinske obrate, kjer sem tudi ostal.

Nov delavski svet v naši TOZD ima skoraj polovico novih članov. Do sedaj smo imeli šele eno sejo, kot najbrž tudi drugod. Vse člane poznam, saj so moji dolgoletni sodelavci in zato vem, da bomo dobro delali skupaj. Ena naših prvih nalog bo, da si bomo prizadevali za boljše obveščenost v našem kolektivu, predvsem glede samoupravnih aktov in pravilnikov. Govorili smo tudi že o poslovanju naše TOZD v preteklem obdobju in o gospodarjenju z ozirom na nov način plačevanja.

Jože Kelenc, predsednik DS Železokrivnica:

»Za naslednjo mandatno dobo imamo dosti nalog, ki čakajo na uresničitev. Tako moramo izboljšati našo proizvodnjo. V ta namen bomo potrebovali nove dodatne prostore in zato bomo razširili obstoječo halo in tudi drugače se malo bolj modernizirali. Nabavili bomo nekaj novih strojev, ki so nam nujno potrebni. Realizacija te zadnje naloge pa je precej še v megli, ker uvoz za te stroje še ni odprt.

Na naši prvi seji smo že obravnavali gospodarski načrt naše TOZD za leto 1976. Izpolnitev tega je pravzaprav naša največja naloga, spremljati in izpolnjevati pa moramo tudi vse nove točke akcijskega programa stabilizacije.

Za boljše povezavo med delavskim svetom podjetja in našim delavskim svetom — glede prenašanja problematike in tekočega obveščanja, smo pri nas sklenili, da sem istočasno tudi delegat v delavskem svetu podjetja.

Dušan Osolnik, predsednik DS OGP Ljubljana:

»Bil sem že član delavskega sveta v prejšnji mandatni dobi in kot

prvo bomo tudi letos nadaljevali že začeto delo prejšnjega sveta. Lani so bile sprejete nove točke akcijskega programa stabilizacije in naša naloga je, da jih sprovajamo v prakso. Drugače pa so naše temeljne naloge povezane z izboljšanjem poslovanja. Sklenili smo, da je treba poiskati način za vpliv na boljše kvaliteto izdelkov, za zmanjšanje zalog gotovih izdelkov. Treba bo najti način za izboljšanje naše likvidnosti in vplivati na zmanjšanje stroškov poslovanja.

Precej nalog imamo tudi ob sprejemanju gospodarskega načrta za leto 1976. Mislim, da se bomo morali precej potruditi, da bomo dosegli planirani skupni dohodek, ki naj bi bil letos 130 milijonov din. To je naloga, ki bo zahtevala dosti priprav, sodelovanja z vsemi kolektivnimi izvršnimi organi, predvsem s komisijo za proizvodnjo. V načrtu imamo tudi rekonstrukcijo obrata. Sedaj pripravljamo investicijsko dokumentacijo za obnovo dotrajanih hal.

Včasih smo imeli v naši TOZD precej neopravičenih izostankov in

Vlado Čelik

bolniškega staleža. Danes neopravičenih izostankov že skoraj ni več, ker naša komisija za medsebojna delovna razmerja sproti ukrepa. Za vsak neopravičen izostanek gre delavec na zagovor. Da pa bi zmanjšali še bolniški stalež, bi bilo dobro, da nekako nagradimo tiste, ki so največ časa brez teh »bolniških«.

Anton Franderajh, predsednik DS GE Koper:

Z razliko od novoizvoljenih predsednikov, s katerimi se nisem mogel veliko pogovarjati o dosedanjem delu delavskih svetov, pa so se v koprski TOZD delavci rajše odločili kar za starega predsednika in mu podaljšali mandatno dobo. Tako bo Anton FRANDERAJH še nadaljnji dve leti opravljal to zahtevno funkcijo. Ker je človek s terena smo ga našli na gradbišču na Bernardinu, kjer je prav rad povedal nekaj misli o dosedanjem delu.

»Lahko zatrdim, da imajo še vedno premočan vpliv na dejavnost in delavnost članov DS vodilni delavci, istočasno pa je tudi premajhno znanje in angažiranost samih članov DS vzrok, da DS ne opravlja vseh nalog tako kot bi moral. Res je, da se sestajamo enkrat mesečno, po potrebi pa tudi večkrat, toda materiali prihajajo vse prevečkrat šele na sejo, kar je že delen odgovor na prvi del mojega odgovora. Vse premalo se člani DS namreč zavedajo svojih pravic o odločanju. Seveda pa je potrebno za pravilno odločitev dobro poznati tudi celotno

problematiko v zvezi z obravnavano tematiko. Za to pa je potrebno žrtvovati tudi nekaj svojega prostega časa. To pa je v današnjem tempu že marsikomu odveč. Rezultat tega so tudi sklepi DS. Res je, da so vsi vedno realizirani, toda vse premalo se zavedamo, o čem bi vse lahko odločali. Morda se tega tudi bojimo. Vsekakor pa bi morali biti tako člani DS kot tudi vseh komisij bolj seznanjeni s temi stvarmi. Zato ne bi bilo odveč, če bi prav posebej za le-te organizirali kakšen seminar ali morda kak razgovor po posameznih TOZD, da bi novoizvoljeni člani, ki jih je pri nas skoraj 90% vedeli, o čem vse lahko odločajo ter osnovne pravice in dolžnosti, ki so jim bile z izvolitvijo zaupane. Predvsem pa je potrebno skrbeti, da je povezava z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, to je sindikat, ZK in mladino tako na ravni TOZD kot tudi v okviru podjetja stalno prisotna pri delu vsakega delavskega sveta. S povezavo z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami tako lahko zajamemo najširši obseg samoupravljalcev ter tako dosežemo, da so odločitve pravilne in v zadovoljstvo vsem delavcem.« je zaključil pogovor predsednik DS koprške enote Anton Franderajh.

S svojimi napotki kot dolgoletni član Gradisa, predsednik DS z dolgoletnimi izkušnjami (bil je že tudi predsednik centralnega delavskega sveta) pa upamo, da bo pomagal predvsem mlajšim članom DS, ki so prvič prevzeli to odgovorno nalogo.

Vlado Čelik, predsednik DS GE Jesenice:

Verjetno ni člana jeseniške enote, ki ne pozna Vlada ČELIKA, saj je prišel k Gradisu le leto po ustanovitvi in torej letos praznuje tridesetletnico. Morda je to še en razlog več, da so ga izvolili za predsednika DS. Čeprav nerad je vseeno sprejel to funkcijo. Pa ne, da ne bi hotel delati v organih samoupravljanja, temveč se je kar malce podcejeval. Toda delavci so že vedeli, koga morajo izvoliti. Sicer pa mi je po izvolitvi povedal naslednje:

»Čeprav sem bil že večkrat član DS in že tudi predsednik bivšega upravnega odbora, sem kar malce težko sprejel to odgovorno funkcijo. Toda glede na to, da so večini članov bivšega DS podaljšali mandat, sem sprejel to odgovorno funkcijo. Delo dosedanjega DS je bilo namreč zelo dobro in upam, da bo tako tudi v bodoče. Tudi vnaprejšnje bomo sestajali enkrat mesečno, pa tudi še kaj vmes, če bo potrebno. O kakšnih novih smernicah še ne moremo govoriti, saj smo imeli šele konstituirano sejo, tako da bo prva delovna sešla prihodnja. Pri izbiranju delegatov za DS smo na naši TOZD upoštevali poleg ostalih meril tudi razdrobljenost gradbišč, tako da so zastopani tudi le-ti, zato imamo kar 21-članski DS. Glede na to, da sem delavec iz proizvodnje, bo potrebno malo več časa za pripravo materiala za seje, včasih pa tudi kakšen dopoldanski izostanek, saj povezave z občinskimi sveti ni mogoče drugače urejati. Sicer pa imamo seje DS v popoldanskem času, tako da neposredno delo ne bo trpelo.«

In če vemo, da je vseskozi aktiven član komiteja in konference, član dveh delegacij in sicer delegacije za občinski zbor združenega dela in delegacije za interesne skupnosti, potem smo lahko prepričani, da bo tako vestno opravljal tudi to novo funkcijo, kot je vse dosedanje, za katere je že dobil številna priznanja in odlikovanja. Ob upoštevanju, da je bil kot VK miner vseskozi ob zelo nevarnem delu in da

Anton Franderajh

ga je opravljal izredno vestno in pošteno, saj ni imel še nobene nesreče (tudi za to je prejel priznanje za varstvo pri delu), smo lahko prepričani, da bo tudi to novo funkcijo opravljal z istim elanom in uspehom kot dosedanje

Dragan Mišov, predsednik DS LIO Skofja Loka:

V mesecu marcu smo v Gradisu volili nove delavske svete in večina od njih je že imela tudi prve seje, na katerih so izvolili svoje predsednike. Večina le-teh so že bili člani delavskega sveta, nekaj pa je povsem novincev. Med slednjimi je tudi predsednik DS TOZD lesno industrijskega obrata Mišov Dragan. Toda s tem še ni rečeno, da je mladi delovodja novinec v družbenopolitičnem delu, saj se je takoj ob prihodu h Gradisu leta 1963 vključil v delo mladinske organizacije, kjer je bil dolga leta tudi kot predsednik. Ob izvolitvi za predsednika DS pa mi je med drugim povedal tudi naslednje:

»Čeprav sem prvič član DS sem z njegovim delom dobro seznanjen, saj sem kot predsednik mladine v veliki meri sodeloval z vsemi našimi komisijami in organi samoupravljanja. Vsekakor sem vesel, da so mi zaupali to izredno odgovorno funkcijo, istočasno pa se zavedam, da bom moral sedaj posvetiti veliko prostega časa za pripravo sej DS, da bom dobro seznanjen z vsemi problemi, ki bodo v naši TOZD nastajali. Menim namreč, da mora biti predsednik DS dobro poučen o vseh stvareh, saj si le s svojim trdnim in marljivim delom tako na delovnem kot tudi na družbenopolitičnem področju lahko pridobi zaupanje sodelavcev. Seveda pa pri opravljanju funkcije predsednika DS naj ne bi trpela proizvodnja oz. tehnološki postopek, zato se je potrebno še toliko bolj poglobiti v delo v svojem prostem času. Vsekakor pa menim, da je vsako delo precej lažje, če ga opravljaš z veseljem. V začetku bo šlo sicer malo težje, toda ob pomoči prejšnjega predsednika, s katerim veliko kontaktiram ter ostalih 14 članov DS upam, da bomo tudi vnaprejšnje dobro reševali nastale probleme ter vedno zastopali stališča in interese delavcev. Smatram namreč, da predsedniško mesto ni samo častna, ampak tudi delovna funkcija,« je po zaključku pogovora izjavil prijazen Makedonec, ki mu nikakor ne bi prisodil, da je iz druge republike. V prav lepi tekoči slovenščini smo zvedeli tudi nekaj zanimivosti o njegovem prihodu h Gradisu.

Leta 1963 ob potresu v Skopju se je prijavil za delo in prišel v Skofjo Loko, kjer se je najprej izučil za mizarja, po 3-letnem praktičnem delu nadaljeval delovodsko šolo in bil po končani šoli inštruktor za učence. Istočasno se je vključil tudi v družbenopolitično delo in tudi na tem področju dosegel zavidljive uspehe. Ob upoštevanju vseh teh podatkov se potem ni čuditi, da je bil prav on izbran za novega predsednika DS v TOZD lesno industrijskem obratu v Skofji Loki

ing. Peter Vertič

Peter Ilec

Dragan Mišov

Ignac Koren

Jože Kelenc

Dušan Osolnik

Nenavadna analiza

Izvolili smo nov delavski svet podjetja

Letos smo 12. marca volili in izvolili nove delegate v delavski svet podjetja.

Vsako leto se že nekaj mesecev prej začnemo pripravljati na volitve. V sindikatih in še kje začnemo razpravljati o možnih kandidatih in jih tudi evidentiramo in potem predlagamo. Po drugi strani pa začnemo urejevati spiske volilnih upravičencev, izvolimo volilne komisije in opravimo še kup drugih opravil. Gre za že ustaljen postopek, ki se od volitev do volitev ne menja bistveno. Kako pa je bilo letos, če sodimo po izidu volitev v delavski svet Gradisa, ki ga je objavila volilna komisija delavskega sveta?

Oglejmo si najprej nekaj podatkov.

Oh, ta evidenca

Iz poročila o izidu volitev v DS Gradisa vidimo, da smo imeli 7313 volilcev po imeniku. V poročilu ni podatkov o naši TOZD gradnje Ptuj. Zakaj? Skupaj z njimi bi bilo 7534 volilcev.

Po podatkih naših kadrovikov, ki so najbrž sodelovali tudi pri sestavljanju imenikov pa bi morali imeti 7646 upravičencev; resda 3 dni kasneje, to je na dan 15. 3. 1976. Razlika znaša 112 upravičencev. Toliko delavcev nismo zaposlili nanovo v nekaj dneh. Ali tedaj to pomeni, da smo zaradi netočne evidencie onemogočili stotim upravičencem udeležiti se volitev ali strožje rečeno: ali smo nekim upravičencem kratili osnovno človečansko, to je volilno pravico?

Pregledali smo najprej po velikih enotah.

GE Maribor je imel na primer 1168 volilcev, po kadrovski evidenci pa 1167 zaposlenih. Odlično, razlika le za enega delavca v nekaj dneh. Naj pohvalimo še enote GE Ljubljana, Nizke gradnje, Ravne, Jesenice, Koper, Celje, Frankfurt, KO Maribor, Železokrivnica, LIO Škofja Loka in oba biroja.

Ostalih pa ne omenjamo. Vprašamo jih pa vseeno: Ali poznate tisto določilo, ki pravi, da so učenci v gospodarstvu tudi volilni upravičenci? Končno bi to lahko vprašali tudi člane volilnih komisij, ki bi to morali vedeti in preveriti!

Volilne komisije, na seminar

Ko smo že pri volilnih komisijah, povejmo še tole. Največkrat so člani teh komisij delavci, ki opravljajo to dolžnost večkrat in so zatorej bolj ali manj izkušeni. Pa vendar se dogaja, da se dopušča nezakonitost, ki je v tem, da gredo nevede mimo primerov, ko so posamezni člani volilnih komisij hkrati tudi kandidati na volilnih lističih. Neverjetno, toda resnično.

Zaskrblijujoča volilna udeležba

Prav je, če so vsi delavci obveščeni, da je znašala volilna udeležba 81%. Veljavnih glasovnic pa je bilo vsega 77%. S tako udeležbo se ne bi smeli pomiriti, ker odraža prevelik odstotek (19%) pasivnosti, ki ni enak z odstotkom normalno odstotnih delavcev v tem času (boleznj, dopusti in drugi vzroki).

Le delavci v obeh birojih so volili stoodstotno in le v KO Ljubljana so imeli volilno udeležbo višjo kot 90%. V dveh enotah — GE Ravne in LIO Škofja Loka — so imeli udeležbo blizu 90%, v vseh ostalih enotah pa manj. Najnižjo volilno udeležbo so imeli v GE Nizke gradnje — 75%, kolikor so zabeležili tudi v enoti SPO, ki imajo pa nekaj več objektivnih težav zaradi razkropljenosti njihovih delavcev. Poleg teh so bile še tri enote z nižjo udeležbo kot 80% in sicer: GE Jesenice, GE Ljubljana in GE Ljubljana okolica. Drugič se bomo bolj potrudili, ali ne, in to predvsem v GE Jesenicah in GE Ljubljani okolici, ki sta imeli kar 62% (216 delavcev) od vseh neopravičenih primerov (346 delavcev) volilne odsotnosti v celem Gradisu!

Na Jesenicah pa so dosegli — na žalost — še en žalosten rekord; imeli so namreč kar 130 neveljavnih glasovnic, to je 44% od vseh (293) neveljavnih glasovnic v celem Gradisu. Zategadelj je na Jesenicah od 774 volilcev glasovalo veljavno le 473 volilcev ali 64% (!) upravičencev. Izvoljeni delegati na Jesenicah imajo zato lahko slab občutek; tisti, ki so izvoljeni zato, ker lahko tudi ne bi bili; tisti, ki pa niso bili izvoljeni pa zato, ker bi lahko preostalih 36% ali 301 upravičenci (iz)volili tudi drugače.

Zakaj tako?

Oglejmo si še strukturo izvoljenih delegatov za DS podjetja. En delegat je bil izvoljen na 132 volilcev — v podjetju za cel Gradis. To pomeni, da nas v našem DS podjetja zastopa 0,76% delegatov od celotnega števila zaposlenih. To bi pomenilo, da bi morali imeti pri naši najštevilnejši skupini delavcev — pri kvalificiranih delavcih, ki jih imamo ravno eno tretjino — 18 članov DS podjetja. Imamo pa le enega kvalificiranega železokrivca! In nobenega priučenega, polkvalificiranega in nekvalificiranega delavca — da o vajencih ne govorimo. (!) Nobenega zastopnika v DS podjetja ni v imenu 4200 delavcev (!?), ki predstavljajo številčno precej več kot polovico Gradisovega kolektiva.

Politična naravnost naše družbe je v tem vprašanju očitna. Poglejmo tekst resolucije II. kongresa samo-

upravljalcev Jugoslavije: »Pri voljenih funkcijah je treba upoštevati zastopanost vseh struktur delavcev, zlasti pa žena in mladine. Treba je uresničevati enakopravno zastopanost predstavnikov vseh narodov in narodnosti.

Kolikor bi se komu dozdelo, da je čas II. kongresa samoupravljalcev že malo odmaknjen, pogledjmo še v osnutek zakona o združenem delu, ki pa kaže današnji, če ne že jutrišnji čas:

»Sestav delavskega sveta mora odgovarjati socialnemu sestavu delavcev (465. in 505. člen zakona).

Kakšen je tedaj sestav našega DS podjetja, kar zadeva ženske, mladine in narodno pripadnost — v odstotkih.

	Delež v DSP %	Delež v kolektivu %
ženske	5	9
mladi do 25 leta	4	36
delavci iz drugih republik	2	60

S temi podatki ne bomo strašili otrok — kot se včasih slikovito izražamo. Bomo se pa zamislili nad njimi, zlasti v ZK in v sindikatu ter odločno ukrepali (naj bi) čez leto dni in pol, ko bomo sestavljali nove kandidatne liste.

Še malo števil

Poglejmo si v mali preglednici strukturo članov DS podjetja glede na strokovno oziroma kvalifikacijsko sestavo zaposlenih.

Skupina	Članov DSP	Članov kolektiva	Delež v %
inženirji	14	144	9,7
tehnik	18	293	6,1
delovodje	2	166	1,2
ekonomisti	6	40	15,0
kadroviki	4	28	14,3
VK delavci	9	489	1,8
K delavci	1	2265	0,05
PU, PK, NK in drugi delavci	—	3366	0,0
vajenci	0	522	0,0
skupaj	54	7313	0,7
Od tega tehnični kader	34 (63%)	603 (8%)	5,6

Podatki so brez TOZD Gradnje Ptuj. Upoštevani so samo tisti vajenci, ki so volili oziroma so bili v volilnih imenikih (glej uvodno opombo).

Vidimo, da sestavljajo naš DS podjetja predvsem delavci — tehnični kader, ki jih je skoraj 2/3, čeravno predstavljajo le 8% članov kolektiva. Normalno je pričakovati tedaj, da bodo odločitve kvalitetnejše, kadar bo šlo za tehnična vprašanja. Upamo in želimo novemu delavskemu svetu podjetja, da bo ne glede na strukturalna neskladja upošteval mnenje in težnje večine kolektiva, ki sicer ni zastopana v delavskem svetu. S. U.

Kako smo volili?

Na sedežu uprave Ljubljana-okolica so se pričele volitve za delavski svet ob 7. uri zjutraj, ob 7.15 pa so skoraj že vsi volili. Komaj smo uspeli ujeti dva, ki sta imela toliko časa, da sta nam na kratko povedala, kako sta volila:

MILENKO LOŽNJAKOVIČ: »Doma sem iz Banovičev, v Gradisu pa delam že pet let. Sem kvalificiran zidar. V teh petih letih sem delal v Jaršah, Vevčah, Intervropi, na poslovni stavbi Gradisa, pa v Založu. V

Gradisu mi je dobro in mislim seveda ostati. Te ljudi, ki sem jih danes volil, poznam. Mislim, da so dobro izbrani, da je letos to še posebej dobro pripravljeno. Vsi se namreč zavedamo, da je še kako pomembno, koga bomo izvolili v samoupravne organe, saj je od teh naših delegatov odvisno tudi to, kako uspešno bomo gospodarili in s tem skrbeli za svoj kruh.

ZVONE KOČJANČIČ: »Tudi jaz nisem star Gradisovec, saj sem

komaj 4 leta v podjetju, vendar se počutim tako, kakor da je Gradis že od nekdanj moj kolektiv. Mislim, da je to resnično delovna organizacija, ki skrbi za dobro gospodarjenje in tudi za samega delavca.

Volil sem tiste sodelavce, ki jih osebno ali pa drugače poznam in vem, da so primerni za člane delavskega sveta. Upam, da bodo opravičili naše zaupanje.

drobne vesti

TOZD BIRO ZA PROJEKTIRANJE MARIBOR: Po ogledu gledališke stavbe v Mariboru so članom uprave gledališča naši Gradisovci predlagali, da so voljni pomagati pri akciji za gradnjo nove gledališke stavbe in sicer tako, da izdelajo del statičnega elaborata projekta nove stavbe brezplačno. Člani OOS so podprli predlog da njihova delovna organizacija v treh letih skozi delo na projektni nalogi prispeva letno 150.000 din kot svoj delež izgradnje nove gledališke stavbe v Mariboru.

LIO ŠKOFJA LOKA: Zboru delovnih ljudi je bil predložen zazi-dalni načrt za zemljišče (predvideno za lesno industrijo) s predlogom, da ga potrdi le pod pogojem, če tudi Jelovica pristopi k samoupravnemu sporazumu o skupnem vlaganju v povečanje proizvodnih zmogljivosti primarne predelave lesa.

KO MARIBOR: Komisija za kulturo pri tej TOZD je med zaposlenimi razdelila vprašalnik o željah in potrebah na področju kulture. Tako bodo dobili čim bolj verno sliko stanja kulture med člani kolektiva.

GRAZ: V Grazu bo na tradicionalnem spomladanskem velesejmu tudi strokovna razstava gradbenega pribora. Razstavljali bodo gradbeni material vseh vrst, talne obloge, parkete, stenske prevleke, gradbene elemente, žaluzije, keramiko, ploščice za tlakanje itd.

Razstavljali pa bodo tudi tovarnjake, vlečne stroje, traktorje, priklonike in nakladalce

Pavel Satler:

»Volitve je treba vzeti z vso resnostjo«

Štefica Huško:

»Volila sem najboljše sodelavce«

Miljenko Ložnjakovič in Miladinovič Vojo

Zvone Kočjančič

Vinarič Antun

Mamič Ivo

Dani Salih

Naučili smo se veliko novega

V okviru programa centra za izobraževanje je bil v mesecu aprilu zaključen tečaj za visokokvalificirane delavce v kovinski stroki. Ob zaključku smo izvedeli, da sta bila med tistimi najbolj prizadevnimi »učenci« Lojze Trstenjak in Valentin Bogataj, oba iz kovinskih obratov v Ljubljani. O tečaju sta povedala naslednje:

»Ta predavanja so bila za nas zelo koristna. Prej smo si velikokrat domišljali, da precej znamo, ko pa smo začeli poslušati predavatelje, smo ugotovili, da je veliko novega za nas. Na tečaju smo bili poleg vsebine zadovoljni tudi s predavatelji. Snov so nam razlagali dobro pripravljeno in res ne bi mogli reči, da je tečaj imel kakšne pomanjkljivosti. Najbolj smo bili zadovoljni s predavanji matematike in strojnih elementov.

Vsi tisti, ki smo bili na tečaju, smo postali dobri tovariši.

Pripombe imamo samo na to, da so bili dnevi v času tečaja zelo natrpani. Imeli smo dopoldne redno delo v delavnicah ali celo na terenu, popoldne pa še šolo. Skoraj vsi imamo doma družine in tako zvečer, ko smo prišli domov, ni bilo več časa za učenje. Ostale so nam sobote in nedelje.

Nasploh smo zadovoljni s tečajem in lahko rečemo, da nikjer v drugih delovnih organizacijah ne dajejo toliko poudarka na izobraževanje kot prav v Gradisu.«

Drugi o našem delu

GLASILO KOVINOPLASTIKE LOŽ

Na lokaciji novega obrata v Plešah, o katerem ni bilo ob koncu septembra nobenega sledu, vidimo danes lep industrijski objekt, ki vsakodnevno pridobi

Gradis TOZD Maribor in se odvíja po postavljenem terminskem planu kljub trenutno neugodnim vremenskim razmeram.

V sredini marca se pričenjajo dela na elektro instalaciji in trafostaj, če bodo izvršena fina gradbena dela in če bodo primerne vremenske razmere.

Industrijska hala z aneksom je popolnoma sezidana in pokrita ter popolnoma zastekljena, tako da so minimalne ovire za instalacijsko obrtniška dela.

Gradbena dela se trenutno vršijo na deponiji goriva in pomoč pri instalacijah. V proizvod-

Za intenzivnost dela zaposlenih na gradbenih delih objekta se lahko samo pohvalno izrazimo. Organizacija dela in kvaliteta del, katera sloni predvsem na vodnem operativnem kadru, je na zavidi vsi strokovni višini in lahko rečemo, da do sedaj še nismo imeli prilike srečati kaj podobnega.

Doseženi uspeh pri tej gradnji je tudi sad prekorednega delovnega časa vseh zaposlenih, ker že od vsega začetka gradnje delajo 10 do 12 in tudi po 14 ur

Prvi maj - radnički praznik

Krvoproliće u Čikagu nije ostalo bez odjeka. Kongres Američke federacije rada decembra 1888. odlučuje da se u znak sećanja na prve žrtve majskih demonstracija u Čikagu svake godine u celoj zemlji na dan 1. maja sprovedu masovne demonstracije i štrajkovi za zaštitu radničkih interesa. Godinu dana kasnije, 20. jula — odlukom Pariskog (prvog) kongresa Druge internacionale Prvi maj postaje međunarodni praznik radnih ljudi.

Posle najvažnije rezolucije koja se odnosila na zakonodavstvo o zaštiti radnika, francuski delegat Pol Lavin predlaže Kongresu da se održi velika manifestacija kojom će se pružiti podrška ostvarenju njegovih zaključaka. »Potrebno je, kaže se u odluci Kongresa, da se u određen dan organizuje velika međunarodna demonstracija, i to tako da toga dana istovremeno u svim zemljama i svim gradovima radnici upute državnim vlastima zahteve da se uvede osmočasovni radni dan.« Ali, već 1890. godine, Prvi maj se ne slavi samo u znaku borbe za osmočasovno radno vreme, već u mnogim zemljama proslave uzimaju karakter ošte manifestacije klasne solidarnosti proletariata. »Prizor današnjeg dana, klicao je Engels pišući predgovor »Manifestu komunističke partije« tog 1. maja u Londonu, otvoriće kapitalistima i veleposednicima svih zemalja oči — da su danas proletari svih zemalja doista ujedinjeni«. Te prve proslave Prvog maja, u Parizu je demonstriralo gotovo 100.000 radnika, u Beču je organizovano 60 skupova u kojima je učestvovalo 40.000 radnika, a crvene zastave koje je nosilo 50.000 radnika preplavile su Budimpeštu. Značajne manifestacije održane su i u Pragu, Brnu, Bukureštu i Cirihi, a u Engleskoj Prvi maj je proslavilo 200.000 radnika i Engels tim povodom

piše: »To je naša prva pobjeda u Londonu koja pokazuje da sada mase idu za nama.«

Na Briselskom kongresu Druge internacionale (1891. godine) vodila se borba između oportunističkog i revolucionarnog krila oko karaktera i dana održavanja prvomajskih proslava. Zahtev nemačkih i engleskih delegata da se Prvi maj slavi prve nedelje v mesecu, u stvari je značio odbacivanje štrajkova, a samim tim i slabljenje klasne borbe. Zaključak Kongresa je kompromisan — »taj dan se mora provoditi kao dan odmora, ukoliko uslovi u dotičnoj zemlji omogućuju takve proslave«.

Uz spontane akcije radništva, dalji korak u proširivanju i revolucionarnisanju proslave Prvog maja učinjen je na Ciriškom kongresu Druge internacionale (1893. godine), kada je, uprkos stavovima nekih uticajnih oportunističkih (da Prvom maju ne treba dati politički karakter niti na praznik obustavljati rad), doneta rezolucija da proslava Prvog maja, kao dana borbe za osmočasovno radno vreme, treba da bude i manifestacija »čvrste volje radničke klase da socijalnom revolucijom ukloni klasnu razliku i tako podje putem koji vodi do mira unutar svakog naroda i do međunarodnog mira«.

Snažan zamah prvomajske proslave dobijaju nakon oktobarske revolucije — ističu se zahtevi za korenitim

socijalno-ekonomskim i političkim preobražajem. Mnoge kapitalističke, pa i fašističke vlade, uvidevši snagu i značaj prvomajskih akcija, a u nemogućnosti da se suprotstave težnji radnika da na ovaj način izražavaju svoju borbenu spremnost, čine veliki demagoški trik — u nadi da će umiriti i kanalisati zahteve i proteste radništva, Prvi maj proglašavaju državnim praznikom. Ta »briga za radnike«, uz nezapamćeni teror nad radništvom i naprednim snagama, nije, međutim, imala očekivati odjek. Iako su mnogi sindikalni lideri upravo tada stramno izdali ideje radničke klase, proslave u godinama koje su prethodile ratu imajo izrazito antifašistički karakter, a u posleratnom periodu radništvo je u mnogim zemljama, proglašavajući svoju vlast, proglašilo i Prvi maj državnim praznikom.

Tudi najmlajši prispevaju svoj delež

Kako se utvrđuje dohodak?

Kad se iz ukupnog prihoda osnovne organizacije udruženog rada (u prošlom broju smo objasnili kako se dohodak stiče), naknade materijalni troškovi i troškovi amortizacije po minimalnim stopama propisanim zakonom, dobije se dohodak osnovne organizacije.

Materijalne troškove osnovne organizacije čine izdaci za utrošene predmete rada, za tekuće investicione održavanje sredstava rada, za usluge koje su potrebne osnovnoj organizaciji u obavljanju njene delatnosti, za tekuće potrebe zaštite na radu, za tekuće potrebe stručnog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada, kao i za druge tekuće potrebe materijalne proizvodnje, odnosno obavljanja druge društvene delatnosti koje su neposredni uslov za rad i proizvodnju, u skladu sa zakonom. Materijalni troškovi su i izdaci za plaćanje poreza na promet, carine i carinskih dažbina. U materijalne troškove ne ulaze izdaci za lične dohotke, za zajedničku potrošnju i investicije, kao ni doprinosi, porezi i druge dažbine.

Amortizacijom se naknadjuju prenesena ili umanjena vrednost stvari ili materijalnih prava koji čine »osnovna sredstva u skladu sa fizičkim odnosno moralnim rabačenjem tih stvari i prava«. Amortizacijom se naknadjuje i vrednost sredstava za inovacije i druga trajnija unapređenja uslova rada i proizvodnje (studije, analize, projekti idr.).

Radnici u osnovnoj organizaciji samostalno utvrđuju stope amortizacije, u skladu sa njihovom odgovornošću da obnavljaju vrednost društvenih sredstava na kojima rade. Pri tome moraju voditi računa o uslovima korišćenja tih sredstava i dostignutog naučnog i tehničkog razvoja i tehnološkog napretka. Ako radnici jedne osnovne organizacije udružuju rad i sredstva sa radnicima u drugim osnovnim organizacijama, sporazumno sa njima će utvrditi kriterije za određivanje stope amortizacije, u skladu sa samoupravnim sporazumima o osnovama zajedničkih planova i tim planovima.

Kad već govorimo o amortizaciji treba reći, da se zakonom utvrđuju minimalne stope amortizacije ispod kojih se ne može ići, a isto tako i rokovi i obračunavanja tih stopa amortizacije. To se objašnjava potrebom jedinstvenog utvrđivanja dohotka i obezbeđivanja neophodnog nivoa održavanja reprodukcione sposobnosti osnovne organizacije. Verovatno da bi se stimulisalo određivanje i većih stopa amortizacije od zakonom predviđenih minimalnih stopa.

Nacrtom zakona o udruženom radu daje se mogućnost republikama i autonomnim pokrajinama da samostalno svaka za sebe ali dogovorom zajednički odluče da osnovicu za obračunavanje poreza na dohodak osnovnih organizacija čine samo sredstva amortizacije utvrđena minimalnim zakonskim stopama.

Što smo dosad rekli odnosi se na utvrđivanje materijalnih troškova i amortizacije u proizvodnim organizacijama. Što se tiče materijalnih troškova i troškova amortizacije u osnovnim organizacijama koje obavljaju društvene delatnosti Nacrt zakona o udruženom radu precizira da se oni utvrđuju u skladu sa prirodnom tih delatnosti, pod uslovima i na način utvrđen samoupravnim sporazumom.

Šta je čist dohodak?

Čist dohodak osnovne organizacije utvrđuje se kad se iz njenog dohotka podmire obaveze prema osnovnim organizacijama nauke, kulture, zdravstva, socijalne zaštite i drugih društvenih delatnosti. Zatim, obaveze za socijalnu sigurnost radnika za zadovoljenje opštih društvenih potreba, prema radnim zajednicama koje obavljaju poslove od zajedni-

kog interesa za radnike u osnovnoj organizaciji. Sredstva koja ostanu nakon podmirenja tih obaveza još uvek ne predstavljaju čist dohodak osnovne organizacije. Da bi se on dobio potrebno je još izdvojiti sredstva za očuvanje, unapređenje i zaštitu čovekove radne i životne sredine, za članarine, odnosno doprinose privrednim komorama i drugim opštim udruženjima OUR-a, za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu, za amortizaciju iznad minimalnih stopa, za novčane kazne za privredne presteupe i prekršaje, za administrativne takse i sudske troškove, za premije za osiguranje i za druge zakonom određene obaveze koje su preuzete samoupravnim sporazumom ili ugovorom.

Kako vidimo, veoma je dug spisak obaveza koje moraju osnovne organizacije podmiriti iz svog dohotka da bi se dobio čist dohodak kojeg one mogu rasporedjivati ličnim izjašnjavanjem za lične dohotke i za zajedničku potrošnju, kao i za proširenje materijalne osnove rada i stvaranje i obnavljanje rezervi u skladu sa zakonom.

Kako se rasporedjuje čist dohodak?

Radnici u osnovnoj organizaciji rasporedjuju deo čistog dohotka za lične dohotke i za zajedničku potrošnju srazmerno ostvarenim rezultatima rada i doprinosu koji su dali ostvarenju dohotka svojim tekucim radom i privredjivanjem društvenim sredstvima. Radnici osnovne organizacije mogu sredstva zajedničke potrošnje udružiti sa sredstvima zajedničke potrošnje kojima upravljaju radnici u drugim osnovnim organizacijama, kao i sa sredstvima mesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica za zajedničke potrebe neposredne potrošnje ili za investiciona ulaganja u objekte i opremu za stanovanje, ishranu, odmor, rekreaciju, kulturu, stvaralaštvo idr. Isto tako, Nacrt zakona o udruženom radu predviđa mogućnost udruživanja sredstava za proširenje materijalne osnove rada tj. za modernizaciju, proširenje i izgradnju proizvodnih i drugih kapaciteta, za unapređenje naučnoistraživačkog rada idr.

Što se tiče sredstava rezervi, Nacrt zakona upozorava na njihovo obavezno formiranje u okviru osnovne organizacije i to najmanje u visini koju odredi zakon. Ova sredstva služe za pokrivanje gubitaka osnovne organizacije, za podmiranje izdataka za prekvalifikaciju i zapošljavanje radnika u slučaju nastajanja »viška« radnika zbog tehnoloških ili drugih unapređenja, zatim kad osnovna organizacija dodje u izuzetne ekonomske teškoće ili kad se prema njoj preduzimaju mere sanacije. Sredstva rezervne služe i za pokrivanje šteta nastalih elementarnim nepogodama. Ona služi i za podmiranje obaveza osnovne organizacije

po osnovu jamstva i drugih garancija koje su dali radnici u osnovnoj organizaciji.

Radnici u osnovnoj organizaciji sredstva rezervi mogu udruživati u fond zajedničkih rezervi radne organizacije ili druge OUR-a u čijem su sastavu. Zakonom ili odlukom skupštine društveno-političke zajednice može biti utvrđena obaveza udruživanja sredstava rezervi u fondove zajedničkih rezervi društveno-političke zajednice i u jednom i u drugom slučaju sredstvima svoje rezerve, iako su u fondovima zajedničkih rezervi upravljaju radnici osnovne organizacije. Oni sa njima slobodno raspolažu sve do trenutka do kojeg se ne stekne potreba njihovog korišćenja za potrebe kojima su namenjeni fondovi zajedničkih rezervi društveno-političkih zajednica.

B. V.

STRUČNA SPREMA I LIČNI DOHODAK

Odredbama Samoupravnog sporazuma o uskladjivanju raspodele dohotka i ličnih dohotaka predviđeno je, da se vrednost radnog mesta određuje prema školskoj odnosno stručnoj spremi potrebnoj za vršenje poslova radnog mesta kao i umanjene vrednosti radnog mesta radnicima koji nemaju stepen stručne spreme predviđene sistematizacijom. Školska odnosno formalno utvrđena stručna sprema radnika ne more biti neposredni osnov i merilo raspodele sredstava za lične dohotke. Priroda i karakter rada i složenost posla koji se obavlja na određenom radnom mestu opredeljuje zahteve u pogledu stručnosti i drugih uslova koje treba da ispunjava nosilac zadatka — poslova određenog radnog mesta. Prema tome, ne opredeljuje školska odnosno formalno utvrđena stručna sprema radnika, odnosno rezultata rada.

Ovakvo stanovište u pogledu utvrđivanja značaja školske odnosno formalno utvrđene stručne spreme ne znači osporavanje značaja i vrednosti koju školska odnosno stručna sprema ima u procesu rada. Naprotiv, školska odnosno formalno utvrđena stručna sprema radnika, po pravilu, ima veliki značaj i uticaj na rad i rezultate rada, jer se objektivno pretpostavlja da radnik koji poseduje veću stručnost ima veće mogućnosti da radi na složenijim i odgovornijim poslovima i da se brže uklopi u zahteve i procese savremene tehnologije. Iz ovoga proizlazi opšti društveni i pojedinačni zahtev i potreba za sticanjem što veće stručnosti i znanja, ali stečeno znanje i stečena formalna kvalifikacija ne obezbeđuju radniku određeni materijalni i društveni položaj nezavisno od toga da li je i kako je to znanje u procesu rada realizovao, već su pretpostavka da će radnik, radeći na određenom radnom mestu, postizati bolje rezultate rada, koji su jedini osnov i merilo njegovog materijalnog i društvenog položaja.

Kritički prilaz u raspravi o nacrtu Zakona o udruženom radu

Javna rasprava o Nacrtu zakona o udruženom radu upravo počinje i važnu ulogu u njoj imaju sve organizovane socijalističke snage. Sindikatu je palo u delo da u radnim kolektivima organizuje i vodi ovu raspravu, kao i da prikuplja i sistematizuje sve primedbe i predloge koji u diskusiji budu dati.

Na poslednjoj sednici Predsedništva Veća Saveza sindikata Slovenije zaključeno je da bi raspravu o Nacrtu zakona o udruženom radu trebalo početi kritičkom analizom zatečenog stanja i svakom kolektivu, kako bi se videlo šta je to što treba menjati a šta ostaviti. I upravo u toj afirmaciji pozitivne prakse i ukazivanja na ono što je negativno i što se postavlja kao prepreka i otpor daljem usavršavanju samoupravnih odnosa, trebalo bi da odigraju značajnu ulogu fabrički listovi.

Nemenajući im ovu ulogu, Predsedništvo Veća Saveza sindikata je konstatovalo, da listovi treba široko da informišu radnike o suštini rešenja koje zakon nudi i da daju objašnjenja šta se primenom tih rešenja u praksi dobija. Osim toga, Gradisov vestnik treba da beleži i nove predloge na predloženi tekst Nacrta zakona, kao i da obaveštava svoje čitaoce o toku rasprave.

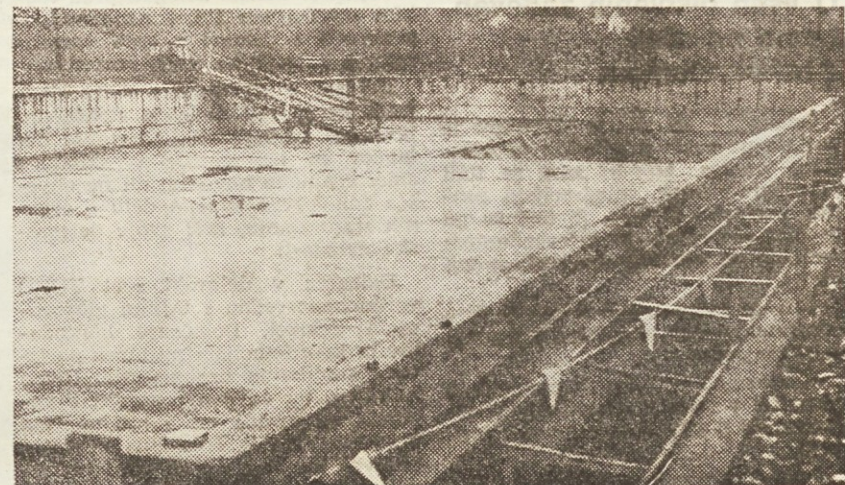
Stav je Sindikata da je rasprava o Nacrtu zakona o udruženom radu

istog značaja kao i javna diskusija prilikom donošenja Ustava i da stoga traži organizovanu akciju i široko učešće radnika. Nikako se ne bi smelo dogoditi da se diskusije o ovom zakonu svedu na užu krug ljudi ili da se zaobiđe sagledavanje sopstvene prakse. Odgovornost za to snose Savez komunista i Sindikat, koji bi već trebalo, da počne sa sazivanjem zborova radnih ljudi na kojima bi se razmotrilo stanje samoupravnih odnosa u sopstvenoj sredini.

Predsedništvo sindikata je upozorilo da se ne treba zavaravati da neće biti pokušaja da se zadrže stari odnosi koji ne odgovaraju duhu i slovu novog Ustava čiju bi konkretizaciju Zakon u udruženom radu trebalo da donese. Otpori nesamoupravnih snaga koje Ustav razvlašćuje njihovih privilegija uglavnom nisu javni. Da oni ipak postoje, znak je sporo uvođenje novih dohodovnih odnosa i ignorisanje suštine ustavnih rešenja. Prihvataju se, naime, samo nove forme samoupravnog organizovanja, ali u stvari manje više sve ostaje po starom. Upravo takve otpore daljem razvoju samoupravljanja na osnovama novog Ustava predstojeća diskusija o Nacrtu zakona o udruženom radu morala bi da raskrinka. Zato ova javna rasprava i nije samo rasprava o jednom dokumentu, već kritička analiza dokle smo u primeni samoupravnih načela stigli.

Stara pesem ali nekdo mora biti črna ovca

Za novo plavalno sezono bo bazen v Pljuju pripravljen

Perspektive za 1976

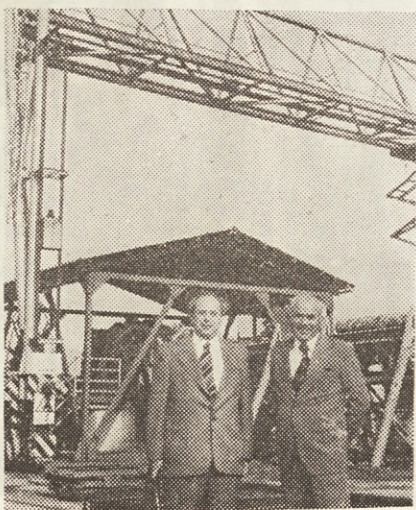
Iz razgovora z direktorjem TOZD Lesno industrijskega obrata, Leopoldom Ilovarjem, dipl. oec. o nalogah in planih za letošnje leto.

»Z letnim gospodarskim načrtom (GN 76) si je kolektiv TOZD Lesno-industrijskega obrata iz Skofje Loke postavil naloge, ki jih mora izvršiti, da bi bili doseženi postavljeni cilji. Za leto 1976 smo namreč predvideli 144 mio din vrednostno izražen obseg proizvodnje, pri čemer naj bi znašal ustvarjen dohodek 38,6 mio din ter ostanek dohodka 11,6 mio din.

Za izvršitev teh nalog predvidevamo, da bo znašalo povprečno število zaposlenih 251 ter 73 učencev tesarске in mizarске stroke.

Glede na stanje na tržišču ter stanje v lesni industriji so planirane naloge postavljene dokaj optimistično zlasti še, če vemo, da se vsa slovenska in tudi jugoslovanska lesna industrija nahaja v izredno težkem gospodarskem položaju. Razlog za tako stanje v lesni industriji je na eni strani predimenzioniranost proizvodnih zmogljivosti, premajhen domači trg, ki bi lahko absorbiral celoten proces proizvodnje, predvsem pa prenizka produktivnost, ki onemogoča uspešen prodor s konkurenčnimi cenami na tuja tržišča.

Pri proizvodnih nalogah si bo kolektiv TOZD lesnoindustrijskega obrata prizadeval, da bo predvsem izvrševal naloge za potrebe TOZD v sestavi Gradisa, s tem da bodo proizvodne zmogljivosti kar najbolj racionalno izkoriščene in da bo mogoče doseči planiran obseg proizvodnje. Poleg tega pa bo izvrševal še naloge za ostala eksterna naročila s področja dejavnosti gradbeništva. V zvezi z realizacijo plana je bilo do prvega četrtletja že prevzetih del oz. sklenjenih pogodb za ca 80 mio din, pri čemer je upoštevana hlodovina od GG Kranj v količini ca 20.000 m³ ter od ostalih dobaviteljev v količini

Naš obrat v Skofji Loki je obiskal tudi novi sekretar sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije Cedo Moko

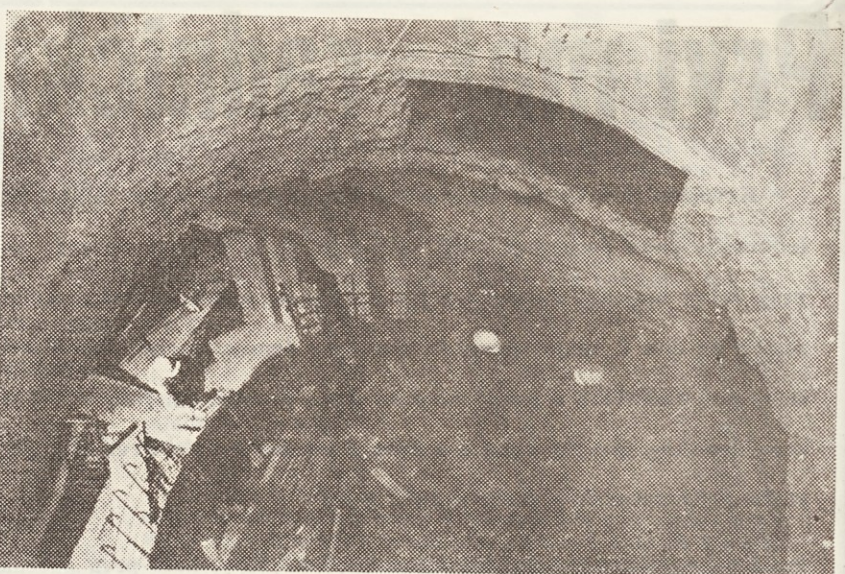
4.000 m³. Tako nam manjka za primarno predelavo lesa še ca 6.000 m³ hlodovine iglavcev, ki jo bomo skušali dobiti po posebnih pogojih iz bolj oddaljenih gozdnih gospodarstev delno pa tudi preko trgovske mreže. Iz teh podatkov vidimo, da nam manjka za leto 1976 še za ca 64 mio din prevzetih del. Ob upoštevanju da bo potrebno v letošnjem letu prevzeti tudi obseg del za prvo polovico leta 1977, potem moramo računati kar z vrednostjo 100 mio din.

V danih razmerah in pri danih trenutnih tržnih pogojih se pred TOZD lesno industrijski obrat Skofje Loka postavlja za temeljno nalogo kako, kam in pod kakšnimi pogoji plasirati izdelke in le v manjši meri kako izvrševati proizvodne naloge.

Glede na dosedanje rezultate v preteklih letih si je TOZD lesno industrijski obrat ustvaril določen položaj in zaupanje pri naročnikih. Tak ugoden položaj z ostalimi lesno industrijskimi podjetji, daje tudi za 1976 in naprej določeno stopnjo gotovosti, da bodo doseženi planirani rezultati na vseh področjih dejavnosti. Da bi ohranili doseženo prednost se je potrebno nenehno izpopolnjevati ter opremljati in organizirati, če hočemo, da bomo šli v korak s splošnim družbenim razvojem, razvojem gradbeništva in lesne industrije. Zato bo posebna skrb tudi v letu 1976 posvečena vzgoji učencev. Osnovni pogoji za vzgojo so že ustvarjeni, saj razpolaga LIO za ta namen s ca. 180 ležišči v dveh samskih domovih, z delavniškimi prostori ca. 1200 m² ter petimi inštruktorji. Iz dosedanjih izkušenj se je ugotovilo, da je tak način vzgoje strokovnih kadrov najbolj racionalen in učinkovit.

Izredno hitra rast proizvodnje v obstoječih podjetjih na Trati, kjer je lociran tudi TOZD lesno industrijski obrat pa omejuje oz. znatno zmanjšuje možnosti za nadaljni normalni razvoj LIO. Del zemljišča je predviden za razvoj lesne industrije pri čemer sta mišljeni podjetji Jelovica in Gradis. Prav o tej razdelitvi pa sedaj potekajo razgovori in pričakujemo, da bo doseženo soglasje.

Kolektiv TOZD lesnoindustrijskega obrata ima tudi vnaprej določene in opredeljene cilje razvoja. Izdelan ima razvojni program 1976-80 v katerem so podrobno vsebovane vse naloge in potrebna sredstva, ki jih bo potrebno izvršiti za doseg postavljenih ciljev. Prav tako ima izdelan tudi zazidalni načrt tistega dela lesne industrijske cone za katerega smatra, da je do njega upravičen in zagotavlja normalen skladen razvoj v podjetju.

Delo v jami je izredno naporno

Tudi za HE Moste 4. agregat

Beton je potrebno z vrha hriba spraviti v gradbeno jamo ob strojnici, kjer bo delal 4. agregat za HE Moste

Tako kot na nekaterih drugih hidroenergetskih objektih so se tudi v HE Moste odločili za povečanje zmogljivosti njihove hidroelektrarne. Trem dosedanjim agregatom naj bi dodali še četrtega. Toda v pri-

pravljalni fazi je prišlo do spremembe projekta in namesto 4. navadnega agregata so predvideli črpalni agregat. To pa je povzročilo, da so morali delavci jeseniške TOZD, ki tu izvajajo dela ročno razbiti ca 500 m³ betona. Zato ni čudno, če so z delom začeli že jeseni in lanskem letu, pa so pred kratkim zabetonirali šele spodnji podstavek in ploščo v turbinski etaži.

Ravno med našim obiskom so pripravljali za betoniranje cilindričnega agregata, to je agregatsko etažo. Tudi sicer je delo tu izredno težavno in zamudno, saj traja transport betona ca 5 m³ na uro. Ko raketa pripelje beton ga je potrebno preložiti v dve posodi po 2,5 m³ ki jih s poševnim vtičnikom nato spustijo do platoja strojnice in nato z žerjavom v jamo. Dokaj kompliciranemu transportu se ni moglo izogniti, saj so količine betona veliko premajhne, da bi uporabili betonsko črpalno. Tudi 10 delavcev, ki jih ima na »vesti« delovodja Janez Vidic za to gradbišče povsem zadošča, saj jih kaj več v jami niti nebi moglo delati. Zato so tudi roki malo daljši. Vseeno pa raj bi bila I. faza gradbenih del končana še v tem mesecu, tako da bi lahko začeli delavci Litostroja z montažo.

Sicer pa bo to bolj poizkusni agregat, ki ga bodo vključevali v konicah ter naj bi predvsem pokazal upravičenost tovrstnih adaptacij za še nekaj hidroelektrarn na Dravi in Savi.

NADALJEVANJE S 1. STRANI NADALJEVANJE S 1. STRANI NADALJEVANJE S 1

Naš zakon, pravica in dolžnost

Ker imamo v Gradisu za sabo že bogato prakso na področju samoupravljanja, lahko razpravo o osnutku zakona o združenem delu začnemo bolj idejno, akcijsko okrepljeni in usposobljeni. Zato smo tembolj odgovorni, da z vsebino zakona seznanimo vse delavce, ter tako skupno z njimi nadaljujemo bitko za nove samoupravne odnose na ustavnih osnovah.

Razprava o zakonu mora biti konkretna, delovna in ustvarjalna. Njen cilj je sprejemanje osnovnih idejno političnih vrednot samega zakona, kar v bistvu tudi pomeni, boj za spreminjanje obstoječe družbene zavesti, da bo postala v polnem pomenu napredna družbena zavest, ki bo dosegla cilje naše revolucije. Na to nas opozarjajo tudi zaključki ZSS, ki med drugim naglašajo, da se moramo v razpravi zavarovati proti vsem tistim, ki poskušajo ohranjati stare odnose, liberalistična in tehnokratska gledanja itd. Ne gre za to, da bi iz nekega centra dirigirali razpravo, temveč da bi delavci ob razpravah posameznih poglavij govorili čimveč iz dela in življenja na gradbišču. To pa seveda ne pomeni, da moramo razpravo voditi stihijno in neorganizirano.

Pri organizaciji in vodenju razprav bodo glavno breme nosile OO sindikata, ki so dolžne razpravo tako pripraviti, da bo vsebina razumljiva slehernemu delavcu. Zato moramo čimbolj izhajati iz lastnega dela in se ob tem soočiti s konkretno samoupravno prakso. V razpravo se morajo obvezno vključiti tudi člani ZK in vsi vodilni delavci podjetja. Pri teh razpravah ne bo smel nihče stati ob strani. V nadaljevanju navajam nekaj sprememb iz področja uresničevanja samoupravljanja o združenem delu.

O vseh bistvenih zadevah bomo odločali z referendumom

Odločanje na zborih delavcev je postalo po naših gradbiščih že ustaljena praksa. Izvedli smo že tudi referendum (npr. integracijski procesi v okviru GAST) v bodoče pa se bo odločanje z referendumom razširilo na vse bistvene zadeve kot so:

— o samoupravnem sporazumu o združenju dela delavcev v temeljni organizaciji

— o samoupravnem sporazumu o združitvi v temeljno, sestavljeno organizacijo GAST (in poslovno skupnost)

— o smernicah za plan TOZD; o elementih za sklepanje samouprav-

nih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih organizacij

— o statutu temeljne, delovne in sestavljene organizacije

— o spremembah pri organiziranju TOZD

— o združevanju dela in sredstev ter o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodka in za skupno porabo delavcev

— o sklepih, ki se nanašajo na odrekanje pravic do minulega dela delavcev, ter o vseh drugih vprašanjih, ki jih bo določil statut in zakon.

Mnenje, oziroma pristane delavcev pa se bo moral dobiti, tudi ob sklenitvi kreditne pogodbe za investicijska dela, prav tako za pogodbe in sporazume, s katerimi se preskrbijo večja sredstva za razširitev materialne osnove dela ali združevanje sredstev lastne akumulacije za dolgoročno vlaganja v lastni organizaciji združenega dela in za vse druge oblike združevanja in za uresničevanje skupnih ciljev. Skupnem delu in skupnem riziku.

Delavski svet ne bo mogel v teh in podobnih vprašanjih odločiti, če ne bo imel pristanka delavcev. Razpravo pa bo morala organizirati sindikalna organizacija, ki je z novim zakonom dobila še večjo odgovornost in dolžnost.

Samoupravni sporazum, sklep ali drugi samoupravni akt bo seveda veljal, če ga bo sprejela večina vseh delavcev v TOZD.

Delegati se morajo pred vsakim zasedanjem DS posvetovati z delavci

Delegati v delavskih svetih in drugih samoupravnih organizacijah so za svoje delo odgovorni delavcem, ki so jih izvolili. To pa pomeni, da se bodo morali delegati pred vsakim zasedanjem DS, predhodno posvetovati z delavci o vseh vprašanjih, o katerih bo tekla razprava.

Delegat v delavskem svetu podjetja, ki na seji ne poda stališča delavskega sveta TOZD, ali stališče delavcev in ne glasuje v skladu s smernicami in navodili, ali ne obvešča delavcev o svojem delu o organih upravljanja, krši svoje delegatske dolžnosti

Delegat v delavski svet TOZD volijo neposredno s tajnim glasovanjem delavci. Določanje kandidatov in koordinacijski postopek pa izvede sindikalna organizacija. Način izvolitve, ter celoten postopek o volitvah, pa seveda mora biti napisan v statutu TOZD. Nihče pa ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen za delegata v isti delavski svet.

Vodilni in vodstveni delavci ne morejo biti člani delavskega sveta

Zakon navaja kot posebno določilo, da ne more biti, v delavski svet TOZD ali DS podjetja izvoljen vodilni ali vodstveni delavec, oziroma tisti, ki je za svoje delo neposredno odgovoren delavskemu svetu. Torej tudi ne predsednik ali član kolegijskega poslovnega organa in tudi ne namestniki ali pomočniki poslovnega organa vodje posameznih sektorjev ali drugi vodilni delavci. Kdo je lahko član DS ali odborov in komisij (kolektivni izvršilni organi) pa mora biti zapisan v statutu TOZD in z zakonom. Delavci lahko svoje delegate tudi odpokličejo.

Izvršilni organi delujejo v okviru svojih pooblastil

TOZD ima lahko več izvršilnih organov delavskega sveta (odobre in komisije), katerim poverijo določene izvršilne funkcije. Naloge izvršilnih organov so podobne sedanjim, razlika je le v večji odgovornosti

Če zahtevajo člani delavske kontrole, sindikalna organizacija, poslovnih organov ali delavci v delu delovnega procesa, ali DS, naj sprejme določen sklep, mora izvršilni organ, dati svoje mnenje o predlaganem sklepu.

Razpravo o zakonu o združenem delu bomo nadaljevali. V vsaki številki Gradisovega vestnika bomo objavljali po nekaj členov posameznih poglavij. Objavljali bomo tudi vprašanja in odgovore delavcev ter morebitne nejasnosti, ki bi se pojavile ob tolmačenju zakona.

Delavci, Gradisovci, strokovnjaki, to je naš skupni zakon, naša pravica in dolžnost. Zato zahtevajte od Vaših sindikalnih funkcionarjev, članov ZK in vodilnih delavcev podrobna tolmačenja.

Lojze Cepuš

Sistem samoupravnega planiranja

Smu v dobi ko uresničujemo določila nove ustave ter izpolnjujemo notranji sistem socialističnega samoupravljanja. Poudarek na planiranju, ki ga zakon označuje z družbenim planiranjem, izhaja iz temeljev družbeno ekonomskega sistema in iz pravice delavca o odločanju v celotni družbeni reprodukciji. Delavski razred Jugoslavije in vsi delovni ljudje zagotavljajo s planiranjem eko-

nomsko in družbeno kontrolo nad celoto družbene reprodukcije ter nad pogoji, sredstvi in rezultati združenega dela. Dalje se zagotavlja s planom uresničevanje pravice dela z družbenimi sredstvi, pa tudi svoboda in enakopravnost pri delu s temi sredstvi. S planom se zagotavlja usklajevanje odnosov v razvoju gospodarstva in družbe ter materialnih poročev, da bi se ustvarjali najugodnejši pogoji za razvoj proizvodnih sil družbe in produktivnosti dela. S tem se nenehno izboljšujejo materialne in druge življenjske razmere in delovni pogoji, ter pospešuje razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in vsestransko razvija osebnost delovnega človeka kot svobodnega družbenega proizvajalca in ustvarjalca.

Zakon o temeljnih sistema družbenega planiranja določa postopek sprejemanja planov. Po zakonu temeljna organizacija združenega dela samostojno pripravlja in sprejema svoj plan ter pripravlja elemente za samoupravne sporazume o osnovah plana delovne organizacije, samoupravnih interesnih skupnosti in krajevne skupnosti ter druge organizacije in skupnosti, s katerimi jo neposredno ali prek njene delovne organizacije (podjetja) vežejo dohodek, združitev dela in sredstev ter drugi interesi.

Postopek je po zakonu (v skrajšanem tekstu) naslednji:

1. TOZD sprejme svoj plan po sklepu njenega delavskega sveta. Predhodno mora delavski svet TOZD določiti organ, ki je odgovoren za pripravljanje plana in rok, v katerem mora biti predložen predlog plana.

2. Delavski svet TOZD določi s posebnim sklepom osnutek elementov za pripravljane samoupravnih sporazumov o osnovah plana delovne organizacije, v katere sestavi je TOZD, dalje samoupravnih sporazumov o osnovah plana interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in drugih organizacij ter skupnosti, s katerimi je TOZD povezana oziroma sodeluje z združevanjem dela in sredstev za doseg skupnih interesov in ciljev: kratko: Samoupravni

sporazum o osnovah plana samoupravne organizacije.

3. V času pripravljavanja plana mora biti zagotovljeno sporazumevanje o osnovah plana, usmerjanje in usklajevanje dela pri sporazumevanju ter usklajevanju obveznosti, ki so določene v samoupravnih sporazumih o osnovah plana samoupravne organizacije oziroma skupnosti.

Planiranje mora potekati torej sočasno; nosilec planiranja in določanja osnov plana samoupravnih organizacij in skupnosti pa je temeljna organizacija združenega dela.

Zakon nalaga strokovnim službam in poslovnim organom, da pripravijo podatke za sestavo plana in jih strokovno utemeljijo, hkrati pa jih zavezuje, da predložijo oceno za sestavo plana in osnov, ki morajo temeljiti na strokovnosti in na podlagi analiz ter drugega ustreznega gradiva. Strokovne službe, ki pripravljajo osnutke predlogov, morajo objaviti analitične podatke, ki imajo pomen za pripravo, sprejemanje in uresničevanje plana tako, da bodo te podatke lahko uporabili delavci TOZD, ko se bodo odločali o sprejemu plana in temeljev za sklenitev sporazuma o osnovah plana delovne organizacije, oziroma druge samoupravne organizacije in skupnosti.

Strokovne službe in poslovni organ odgovarja za pravilnost podatkov in realnost ocen ter za strokovno pripravo in pravočasno sestavo osnutkov predlogov.

4. Delavci TOZD sprejemajo z osebnim izjavljanjem elemente za sklepanje samoupravnih sporazumov o osnovah plana delovne organizacije, sestavljene organizacije, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti in druge samoupravne organizacije ter za sklepanje dogovorov o osnovah plana družbeno-političnih skupnosti. Predlog elementov da delavski svet TOZD (glej tč. 2 postopka).

5. Ko so tako določeni elementi za sklenitev samoupravnega sporazuma o osnovah plana delovne organizacije, sklenejo sporazum delavski sveti TOZD v sestavi podjetja. (Za interesne skupnosti, krajevne skupnosti (nadaljevanje na 8. strani)

Dobro sodelovanje z investitorji

Nekako najvišje na Stajerskem so se usidrali Gradisovci iz mariborske gradbene TOZD in sicer tik avstrijsko-jugoslovanske meje. Spet namreč gradijo v Sladkem vrhu, v tovarni Sladkogorska.

STARI »GOSTJE«

V tovarni »Sladkogorske« so Mariborčani že tradicionalni graditelji. Tam so bili že leta 1950, kasneje pa je bil ves razvoj tovarne povezan z Gradisom. Danes je v njej postavljenih 5 papirnih strojev in tovarna je po proizvodnji finega papirja ena največjih v državi in ena izmed vodilnih tovarn za tovrstno produkcijo v Evropi.

Naši delavci trenutno pripravljajo za postavitve VI. papirnega stroja. Ta bo povečal za 80% dosedanje proizvodnje.

Sama zgradba za VI. papirni stroj bo vredna 32 milijonov N din. Z ozirom na naglico dela in nedokončano tehnično dokumentacijo so morali naši delavci prevzeti brez definitivnega predračuna in končne cene. Delo samo je zelo naporno in zahtevno, saj stavbo gradijo nad pretočnim kanalom, ki je začasno deloma opuščen, vendar kljub temu pomeni veliko oviro. Objekt je postavljen na železobetonske pilote, projekt zanj pa je pripravil projektivni biro Gradisa iz Ljubljane.

Celotna stavba mora biti končana do oktobra. Investitor ima v Gradisu veliko zaupanje, saj so bili vsi dosedanj medsebojni odnosi v veliki slogi in razumevanju. Dela vodi ing. Čač Vlado, ki ima vso situacijo na gradbišču trdno v rokah, delovodja pa je Janez Ferlinc.

Gradbišče v Sladkogorski pa ima tudi težave in sicer je to problem transporta betona. Treba ga je voziti iz Maribora, za to pa so določene velike takse za transport na asfaltnih cestah. To ustvarja tudi veliko finančno oviro.

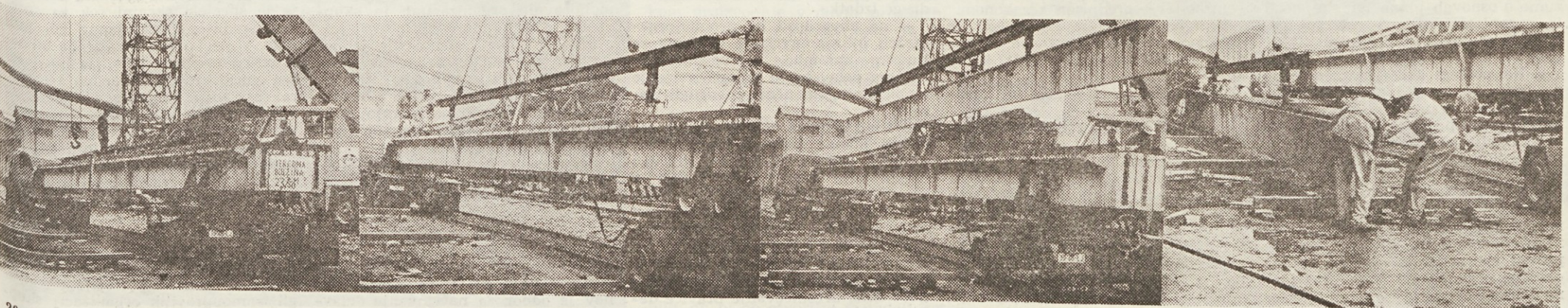
Tovarna v Sladkem vrhu bo v kratkem oddala v gradnjo še stranske objekte — delavnice, skladišče itd. Naši Mariborčani računajo, da bodo dobili tudi ta dela. Lani v jeseni so prevzeli gradnjo osnovne šole. Vrednost te gradnje je približno 16 milijonov din. Tudi dela na tem objektu se odvijajo normalno.

Blizu osnovne šole Gradis gradi tudi transformatorsko postajo. Investitor je Elektrogospodarstvo iz Maribora, vrednost objekta pa je 6,5 milijona din. Tudi ta objekt bodo predali investitorju pravočasno, omenimo pa lahko, da so imeli pri prevzemu del močno konkurenco.

S prevzemom novih del računajo, da bo njihova realizacija v tem kratkem času znašala približno 58 milijonov, kar pomeni nekaj več kot desetino celotnega plana GE Maribor. Gradisovi delavci v Sladkem vrhu delajo v zelo težkih pogojih. Delavsko naselje je iztrošeno, sanitarije ne odgovarjajo, vendar si zaradi stabilizacijskih ukrepov ne morejo že leto privoščiti obnove. Tudi prometne

Ob zahtevnem delu na gradbišču je včasih potreben tudi posvet naših strokovnjakov (ing. Krunič, ing. Primorac in ing. Vrečko)

20 m dolg nosilec za gradbišče v Rušah je treba spraviti v vozila; najprej je potrebno preveriti, kako trdno je pripet, da ne bo nesreče; »Lorraine« ga počasi dviguje in nato spušča na drugi strani vozil do tal; nosilec je na tleh in vsi si oddahnejo

veze iz Sladkega vrha v Maribor so slabe, vezani so na delavske avtobuse.

V MARIBORU MANJŠA PRISOTNOST

V samem mestu Maribor so naši Gradisovci v zelo neugodnem položaju, saj so skoraj vsa dela zaključena, delajo le še na Hidromontaži in na novi hali Kovinskih obratov. To zadnje delajo v dveh etapah, projekt zanj pa je izdelal mariborski Biro za projektiranje. Pri gradnji so uporabili železobetonsko konstrukcijo Gradisove hale, ki jo je uvedel ing. Spes.

V mariborski TOZD se zavedajo, da morajo v tem mestu poživiti svojo dejavnost in prisotnost ter se vezati za vsako delo, ki bi odgovarjalo njihovim strukturalnim organizacijam. Pripravljajo se na široko zasnovano gradnjo solidarnostnih stanovanj. Za prisotnost na tem področju so se borili že več let pri oblasteh, pri samoupravnih organih. Dosedaj kot nemariborsko podjetje niso bili povabljeni niti opozorjeni na podpis dogovorov med gradbeno operativno in koristniki stanovanj. Šele na razne intervencije so jim dodelili zemljišče, kjer naj bi v letošnjem in prihodnjem letu zrastle približno 280 stanovanj. Projekte zanje izdeluje ljubljanski biro za projektiranje. Prevzem gradnje teh stanovanj pomeni za naše Mariborčane lep uspeh, zato bodo napeli vse sile, da se bodo pri tem dobro afirmirali in tako dobili zeleno luč za vnaprej. Razširjena stanovanjska izgradnja pa rojeva tudi nove probleme, saj tu ne gre samo za organizacijo, gradbene projekte, ampak tudi za vse ostale predpogoje za gradnjo, oziroma predela. Vse to je prevzela tehnično-komercialna služba, ki si tako nabira težke izkušnje. Organizacija gradnje je poverjena Janezu Safariću.

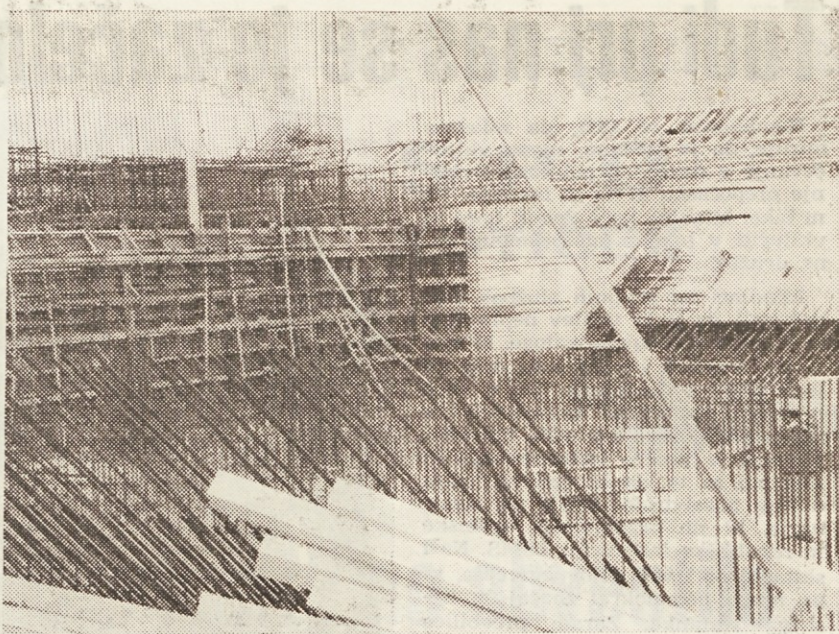
V Mariboru pa bi radi hitro začeli z gradnjo še enega objekta — to je nova delavska restavracija. Sedaj ta nudi usluge v kleti samskega doma. Za razmere pred več leti je bila moderna, danes pa je že zastarela, higiensko ne odgovarja več predpisom. Sedanja menza je premajhna, nima potrebnih pripomočkov in te pridnosti kuharic ter dobremu upravitelju se lahko zahvalimo, da vse še dobro funkcionira.

Projekt za novo delavsko restavracijo dela ljubljanski biro za projektiranje. Konstrukcijo iz železobetonskih elementov bodo izdelali sami v Mariboru. Nastopile pa so težave z zemljiščem, kajti tisto kar je bilo prej namenjeno za menzo, je z novimi predvidevanji urbanistov precej okrnjeno in tako so morali lokacijo spreminjati. Zelja vsch, da bi

bila restavracija odprta že za dan republike, tako ni uresničljiva, najbrž pa bomo v njej jedli v maju prihodnjega leta. Tam bo približno za 500 ljudi prostora. Kuhinja bo moderno urejena, imeli bodo hladilnice in skladišča. Tam bo tudi kegljišče, ki ga bodo skušali istočasno ali malo kasneje dati v uporabo. Kegljišče bo 6-stezno, najbolj moderno v Mariboru. V sklopu restavracije bo tudi večja sejna soba, ki bo imela prostor za 30—40 ljudi. V daljni perspektivi bo restavracija z obstoječimi samskimi domovi zamelek za nadaljne širjenje stanovanjskega naselja (sedaj okoli 450 postelj). Računajo, da bo tam 800—900 ležišč, ki jih bodo koristili skupaj z KO Maribor, Nizkimi gradnjami in SPO. Vse te organizacije bodo finančno pomagale pri gradnji. Računajo, da bodo letos začeli z projektiranjem samskega doma in najkasneje leta 1978 začeli z gradnjo. Novi samski dom bo grajen kot stolpnica.

DO KDAJ SE NA POBREŽJU?

Fizična dejavnost v Mariboru je tudi v obratih (betonska, tesarska in železokrivska dejavnost). Letos spomladi betonska delavnica ni preveč zasedena. Pričakujejo naročila graditeljev prednapetih konstrukcij. Tu izdelujejo še kole za vinograde, vseh dimenzij, razno betonsko galanterijo, kakor za kmetijsko, tako za splošno potrošnjo. Zelo dobro grede v denar koli za vinograde; — lani so jih izdelali prek 100.000, letos bodo še presegli to številko. Z ozirom na vinogradniški okoliš predvidevajo, da bo ta proizvodnja stalna. Vendar moramo pri tem omeniti enega njihovih problemov in sicer to, da so stroji in naprave razmeroma zastarele. Zaradi neugodne strukture ostane okoli 40% gramoz, ki ga vozijo nazaj tja, kjer ga izkopljejo. Imajo že skoraj milijon kubikov odloženega neuporabnega materiala. Pretežna sestavina so silikati — kamen, ki je z normalnimi drobilci nedrobljiv. Pred leti so nabavili stožčaste drobilce nemške firme in drobilci niso upravičili njihovih želja, kljub temu, da je dobavljalo drobilce renomirano podjetje. Rezervne dele je bilo treba uvažati, kar je povzročilo velike težave. Sedaj se oskrbujejo z domačimi deli. Drobljenec pa še vedno ne odgovarja, daje premalo finega materiala — peska. Del drobljenja bodo preusmerili v nov paličast drobilec, ki ga je podjetje že nabavilo. Računajo, da bo kombinacija prejšnjih drobilcev z novim drobilcem zmanjšala količino odpadnega materiala, da bodo sčasoma koristili ves gramoz. Gramoz je bil dolgo časa na voljo vsem porabnikom. Z ozirom na to, da ga sedaj primanjkuje, bodo obdržali gramoznico samo zase in za Nizke gradnje. Treba bo rešiti problem nove gramoznice in pridobivanje gramozov zunaj Maribora. Naši napori za pridobitev novega zemljišča za gramoznico so bili neuspešni. Občina nima za to posluha. Na Pobrežju dela tudi mariborska železokrivnica. Od nje zahtevajo vsako leto večjo količino krivljenega železa — že 3000 ton letno. Nabavljenih je nekaj novjših strojev. Dobro služijo avtomatski stroji za krivljenje stremen. Naročeni so novi stroji že pred pol leta, vendar jih dobavitelj (Jelšingrad) ni dobavil. Drugih strojev ne morejo uvoziti zaradi možnosti dobave domačih izdelkov. Če železokrivnici naj bi bili hrbenica železobetonskih del našega podjetja. V podjetju pa ni opaziti zadostne enotnosti, saj se skoraj vse naše enote opremljajo s stroji za krivljenje železa, ki niso dovolj izkoriščeni, tukaj pa so preveč izkoriščeni in okvare grozijo s popolno ohromitvijo. Sodiijo, da bi se tu morala izkazati solidarnost vseh v podjetju in dati sredstva samo za modernizacijo že obstoječih dveh železokrivnic. Prostor na Pobrežju deli mariborska enota že z dvema drugima. Vsak

Velika graoivca zahtevajo ogromne količine skrivljenega železa

Dosegli rekord v krivljenju železa

V Ljubljanski železokrivnici je danes že 130 ljudi. Prav ti so lani izkrivili 7818 ton železa in to je resničen rekord. Tudi drugače je bilo njihovo poslovanje ugodno.

Po zaključnem računu za leto 1975 so namenili za poslovni sklad za modernizacijo železokrivnice 3,22 milijona din. Skupaj z združenimi sredstvi 3,82 milijona din, ki so jih združile gradbene enote Gradisa, bodo v letu 1976 izvršili prvo fazo modernizacije železokrivske dejavnosti. S temi sredstvi bodo zgradili še eno proizvodno halo in s tem povečali svoje kapacitete na 10.000 ton armature letno.

Kljub temu, da jim je uspelo lani skriviti toliko železa, pa so občutili tudi nekaj težav, tako na primer takrat, kadar ni bilo betonskega železa pravih profilov, betonsko železo v palicah pa je bilo izredno kratko, zaradi česar so dosegli višji procent kala. V letošnjem letu teh težav še niso občutili, pač pa se bojijo okvar na strojih, ker zaradi kontnega uvoza tuje opreme nimajo nobenih železokrivskih novih strojev. Tako novo opremo ne morejo nabaviti, delati morajo s starimi stroji in zato ni čudno, da se bojijo okvar, saj jim te lahko lahko zavrejo proizvodni proces.

Za leto 1976 računajo, da dela ne bo primanjkovalo, da pa ga tudi ne bo v takem obsegu kot so ga imeli lani.

Po zaključnem računu so namenili 600.000 din za stanovanja svojih zaposlenih. Lani so kupili tri dvosobna stanovanja in v novem samskem domu odkupili 30 ležišč. Po priporočilih konference OOS GIP Gradisa pa se tudi že dogovarjajo za organiziran odhod delavcev na svoje domove ob večjih praznikih ali celo mesečno.

razmah dejavnosti se bo občutil tudi v prostorski tiski na Pobrežju. Projektivni biro Maribor si je zadal nalogo, da reši problem razporeditve prostorov oziroma možnosti selitve ene ali druge enote na drugo mesto. Pri reševanju problema nove gramoznice bo treba vsekakor misliti tudi na razširitev baze obeh enot. Studijska baza se je povezala z enim od nemških podjetij, ki se ukvarja s takimi stvarmi. Upajo, da bo to podjetje pomagalo pri čim ugodnejši rešitvi.

V letošnjem letu so povišali plan s predvidenim povišanjem cen in storilnosti na 520 milijonov N din. Plan bo treba vsekakor doseči, čeprav obstaja ostra konkurenca in pomanjkanje denarnih sredstev.

V RUSAH DOBRO ZASEDENI

V Ruše je Gradis prišel avgusta 1972. leta. Začeli so graditi skladišče gotovih izdelkov; takrat so dejansko izrinili konkurenco in investitor jih je še z nezaupanjem gledal. To zaupanje so si z zavestnim delom zgradili. Pogoji so bili, da so morali zgrabiti za vsako delo. Tudi za tako, ki jih drugače ne bi zanimalo. Do sedaj so naredili za 67 milijonov din. Gradili so za vsa ruska podjetja (Jeklo Ruše, KZ, Tovarna dušika, Tobj itd.). Vsi ti so zadovoljni. Do sedaj so gradili tudi 100 stanovanj in 53 individualnih hišic, zgradili so okoli 3000 m² površin za industrijo in 1000 m² poslovnih prostorov — upravne zgradbe, razne adaptacije itd.

Trenutno gradijo skladišče kalijeve soli, ki ima 2000 m² površine, po projektu projektanta Spesa. Pogoji dela so izredno težki. Vtesnjeni so med objekte, čez gradbišče vozi vlak nenehno morajo paziti na varnost

delavcev. Streha objekta je iz montažnih 20-metrskih nosilcev iz prednapetega betona, katerih montaža je zelo komplicirana.

V začetku maja bodo začeli z gradnjo novih 50 stanovanj za trg v Rušah. Narejena bodo po projektih biroja za projektiranje Ljubljana. V Ruše so tako uspeli spraviti tudi naše projektante. Julija bodo začeli graditi drugih 50 stanovanj po enakih projektih. V septembru bo na vrsti nova kisikarna, za katero upajo, da bodo na licitaciji ugodni. Računajo z letošnjo realizacijo 3—4 milijarde S din.

Ruše so sektor, kjer se res lepo vidi sodelovanje gradincev z večjimi investitorji.

REKREACIJSKO TURISTIČNI CENTER DOBIVA KONČNE OBRIBE

Kaj delajo in koliko so že naredili naši mariborski Gradisovci v Ptuj, smo že pisali; ponavadi se ustavimo na gradbišču silosov in od tam smo do sedaj tudi največ poročali. V Ptuj pa je še eno veliko gradbišče, ki smo ga v eni prejšnjih številkih Gradisovega vestnika že predstavili. To je namreč gradbišče rekreacijsko turističnega centra.

Na dan obiska so ravno betonirali skakalni stolp za olimpijski bazen, končali pa so že z gradnjo dimnika. Intenzivno so zastavili tudi na ureditvi okolice objektov in bazenov, da bi bil lahko center nared do konca maja, ko ga bodo začeli uporabljati prvi kopalci.

Investitorju v Ptuj so bile predane ponudbe za drugo fazo gradnje rekreacijskega centra. Investitor predvideva, da bo pričetek gradnje te faze enkrat sredi maja letos.

NADA MUMINOVIČ

Kako smo zastavili po novih aprilskih predpisih

Tisti, ki so precej odvisni tudi od plasmaja na zunanjem trgu, so prav gotovo Kovinski obrati v Ljubljani. Kako so se znašli v teh novih pogojih, sta nam pripovedovala direktor TOZD Joško Repše in gospodarsko finančni pomočnik direktorja Vojteh Pečlin:

»Uveljavitev zakona o zagotovitvi plačil je potegnila za seboj takojšnje nove organizacijske prijeme glede obračunavanja del in uslug ter finančnih funkcij, ki skrbijo za pridobitev sredstev in za nove prijeme v pridobitvi novih del. Mislimo, da ne kaže preiti na popolno varnost glede plačila, ker s tem lahko odbijamo naše dosedanje naročnike. Ob vsem tem pa smo čutili, da v naši organizaciji združenega dela že v prvih dneh po uveljavitvi novega določila ni bilo dovolj velike povezanosti med posameznimi službami. Mislimo, da mora biti koncept našega ponašanja do dobaviteljev in kupcev koordiniran z gotovimi službami na skupnih službah. Z ozirom na to, da smo največja tovrstna delovna organizacija v Jugoslaviji, bi morali biti za vzgled in temu primeren bi moral biti tudi odraz našega enotnega nastopa do poslovnih partnerjev. Skrajni čas je, da nadoknadimo pri tem tisto, kar smo zamudili v začetku.

Takoj v začetku aprila smo pregledali tokove dokumentacije, da smo lahko z ozirom na kratek termin obračuna uvedli dnevno zaključevanje in obračunavanje delovnih nalogov. To pa zahteva od nas dodatno delo, mimo računalnika. Z ozirom na novo poslovanje so si zagotovili obratna sredstva s kreditom interne banke in si tako omogočili normalen start v novo poslovanje. Problematične pa so še vedno nezavarovane obveznosti naših eksternih kupcev z ozirom na prenehanje veljavnosti akceptnih nalogov.

Po tridesetih letih je dobila končno vsa ta finančna funkcija pravo

vrednost, zato je naša naloga, da jo čimprej vtirimo in čim bolj izpeljemo.

Z novo organizacijo pa so se postavile tudi potrebe po delovnih mestih, katere pred leti nismo upoštevali v sistematizaciji in v organizacijski shemi posameznih temeljnih organizacij združenega dela in jih tako tudi nismo ovrednotili po odgovornosti. Zato bi bilo prav, da bi to vzela v okvir tudi komisija za AODM.

V aprilu smo pripravili že prvi mesečni finančni plan, prilagojenega naši heterogeni dejavnosti. Plan pa je interesanten in uspešen larko le tedaj, če ga spremljamo s svežimi podatki, da lahko pravočasno ukrepamo. Tega na žalost ne moremo ugotavljati. Podatki prihajajo z zamudo, niso precizno obdelani, tako da nam ne morejo nuditi pravosliko. Upamo, da je to prehodno obdobje, ker nam je znano, da je oddelek za AOP v reorganizaciji, nujno pa je, da se čimprej konsolidirajo in začnejo dajati take podatke, ki bi operativnemu kadru služili pri njihovih ukrepih.

V letu 1975 si je pri dopolnitvi APST TOZD zadala nalogo, da z boljšo organizacijo in sodobnejšo metodo oblikovanja cene in nagrajevanja reši probleme, ki so že dalj časa prisotni. Enega od teh rešujemo prav v tem mesecu skupaj z analitsko plansko službo, ko vzpostavljamo nov način obračunavanja po Direct costing metodi. Razlika je v tem, da so bile izdelovne plače nosilci vseh stroškov, tako izdelavne kot upravno prodajne režije, medtem ko pri novi metodi osebni dohodki izdelave

nosijo samo režijske stroške proizvodnje, medtem ko gre upravno prodajna režija TOZD, režija podjetja, pogodbene in zakonske obveznosti ter del akumulacije na lastno ceno posamezne delavnice.

Metoda nudi enkratno možnost prenosa vseh pomembnih knjigovodskih opravil, vključno s kompletno analitiko na računalnik. Na ta način ima lahko vodstvo TOZD in vodstva delavnice mesečno takoj po obračunu na razpolago vse podatke. Tako je lahko tudi vsak mesec sproti brez posebnih izračunov kar najbolj odgovarjajoče nagrajevati vse delavce z OD po uspehu seveda pri odgovarjajočem uspehu. To je — po dohodku. Sprotno obveščanje vseh zaposlenih o ekonomskem položaju vsake delavnice (in TOZD v celoti), bo na zborih po delavnicah omogočilo delavcem kvalificirano odločanje o vseh pomembnejših vprašanjih dela in življenja kolektiva, predvsem o zniževanju stroškov.

Problematico nagrajevanja smo povezali z analitsko plansko službo in zavodom za produktivnost dela. Zato upamo, da bomo do konca meseca že imeli izdelan kompletni koncept.

Pri vseh teh najbolj aktualnih nalogah je pa prisotna naše angažiranost predvsem pri pridobivanju novih del, v tem trenutku pa prav čutimo, da je priliv novih del iz dneva v dan manjši.

Najbrž so vsi ti problemi prisotni v celotnem Gradisu, zato je potrebno, da se čimprej dogovorimo v OZD kot celoti, da se za dela ne sprejemajo novi ljudje, ampak da se uvede prelivanje dela in sploh da se gradi na obstoječih kapacitetah.

Na koncu pa izkoriščamo priljubljenost, da čestitamo za praznik dela vsem članom velike družine Gradisa in se zahvaljujemo za sodelovanje ter toplo priporočamo za v bodoče.

Vedno več delamo za Gradis

Na eni zadnjih sej konference OOS GIP GRADIS je bil sprejet sklep, da je v angažiranosti naših obratov potrebno pregledati, koliko so udeležene pri delu za naše gradbene TOZD, oziroma koliko se prav te TOZD poslužujejo domačih storitev, namesto najemanja zunanjih, privatnih obrtnikov. Tako smo na obisku v kovinskih obratih v Mariboru tudi o tem hoteli kaj več izvedeti in direktor TOZD KO Maribor Ludvik Rizmal nam je povedal takole:

»Tako na splošno smo z našim gospodarjenjem v lanskem letu lahko zadovoljni. Dosegli smo planirane sklade in dohodek. Pravzaprav nismo popolnoma dosegli planirano realizacijo, ker se je na koncu lanskega leta že začela kazati zaostre-

nost pogojev pri vlaganju v investicije. Glede angažiranosti v naših gradbenih TOZD pa lahko trdimo, da je bila ta precejšnja in da smo uspešno sodelovali pri izvajanju obrtniških del in v tem tudi presegli planirano. Tako se lahko pohvalimo,

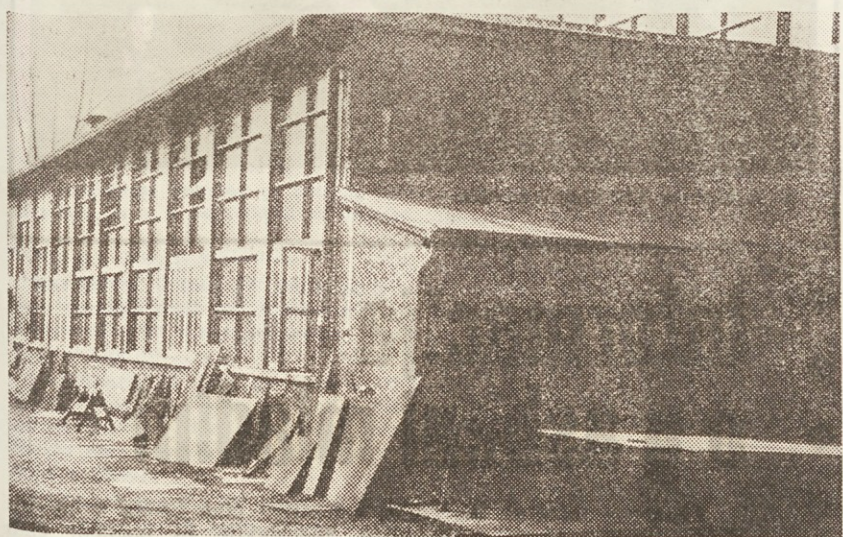
da se končno razmerje kaže v korist interne realizacije. Delali smo skoraj na vseh štajerskih gradbiščih.

Za letošnje leto smo plan postavili nekoliko višje kot lani in sicer 87 milijonov. Trenutna situacija z novim načinom plačevanja je vse skupaj postavila v položaj, ki ga tako rekoč nismo vajeni. S strojogradnjo sicer ne bomo imeli problemov, saj recimo asfaltne baze proizvajamo edini v Jugoslaviji. Zelo pozitivno je to, da pri tej proizvodnji nismo vezani na uvoz. Na spomladanskem velesejmu v Zagrebu bomo razstavljali tudi nov tip asfaltne baze, zmogljivosti 25 ton. To smo v glavnem projektirali doma. Do sedaj smo izdelovali take s kapaciteto 15 ton, vendar te niso bile avtomatske. V proizvodnjo smo dali tudi prototip stroja za predelavo bolniških in gospodinjinskih odpadkov. Prvi tak stroj bo narejen za Polzele. Ko bo tam začel delovati, bomo na ogled povabili predstavnike bolnišnic, da si bodo ogledali na samem kraju, kako je stroj učinkovit. Tudi tega bomo proizvedli brez tujega materiala, torej ne bo proizvodnja vezana na uvoz.

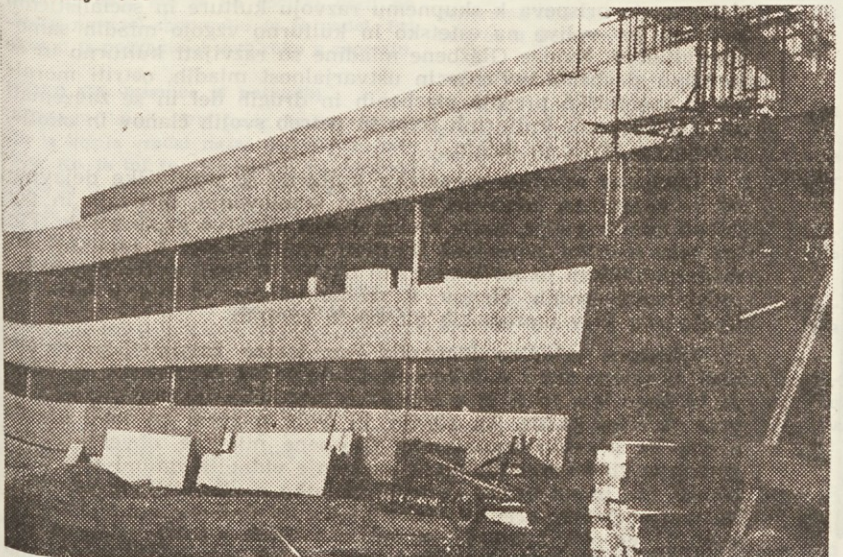
Za naše potrebe bomo pripravili kuhalnik za kuhanje bitumena. Ko bo proizvodnja stekla, bodo najbrž tudi ti izdelki našli pot izven Gradisa. Glede obrtniške dejavnosti pa računamo, da bomo dosegli vsaj lanskeoletno realizacijo. Mislimo, da bo z vzdrževanjem dobrih odnosov vse teklo tako, kot si želimo. Upamo, da bo prodaja strojne opreme presegla lanskeoletno.

V naši temeljni organizaciji združenega dela dolga leta nismo natagali v investicije. Tako so nam delavnice že zdavnaj pretesne in nepriemerne. Sedaj smo se odločili, da bomo to spremenili in začeli smo z gradnjo nove hale. Pravzaprav je že pod streho in upamo, da bomo dan republike že lahko počastili s pričetkom proizvodnje v novih prostorih. Predračunska vrednost hale je 24 milijonov din. Ob ureditvi novih prostorov pa bomo morali misliti tudi na boljšo organizacijo dela, na nova pota razvoja itd.

Po 1. aprilu in novih plačilnih pogojih je še posebej treba gledati, kako gospodarimo doma. Važno je, kako bomo dinar obračali, da bo čim več prinesel. Treba bo gledati tudi na nabavo materiala in sicer tako, da bomo kupovali samo tisto, kar potrebujemo. Letošnje leto je za vse, pa tudi za nas precej težko. Upamo, da nam bo vsaj nova hala prinesla nekoliko izboljšanj in lepo bi bilo, da bi ob otvoritvi te videli kot naše goste tudi naše »najvišje« v Gradisu.

To so sedanji proizvodni prostori KO Maribor, ki današnjim pogojem ne ustrezajo več

V novih prostorih bodo lahko uredili organizacijo dela po modernih zahtevah proizvodnje

Zelo važno obvestilo za naše delavce-terence

Kljub raznim načinom obveščanja, prošnjam in intervencijam še do danes ni zaleglo, da bi delavci iz terena pravočasno pošiljali delovna poročila. Do danes ni bilo uspeha. Ne bi smel posplošiti na vse terenske delavce, toda dobra tretjina je takih grešnikov, ki nikakor ne morejo pravočasno pošiljati zahtevanih poročil. Nepravočasno pošiljanje zelo ovira delo določenim službam, ki so vezana na delovna poročila. Vsi podatki, ki se dobivajo iz omenjenih poročil, so neobhodno potrebni, saj je to osnova za naše osebne dohodke ali drugače rečeno — plače.

Kako potujejo poročila? Izhajajo od delavca, ki dela nekje na terenu. Le-ta jih mora pravilno izpolniti in oddati v podpis osebi na gradbišču, ki je odredila delo. S podpisom potrjuje število učinkovitih ur za naročeno delo. Poročila morajo dati dnevno v podpis po zaključku delovnega dneva. Vsa zbrana poročila prek tedna se ob koncu pošlje po pošti na sedež enote SPO, to je — v Ljubljano. Vsa poslana poročila pregledajo referenti in jih oddajo v oddelek za osebne dohodke, kjer vpišejo vse podatke iz dobljenih poročil. Ti podatki so osnova za izračun osebnega dohodka. Nato potujejo poročila naprej v obračunski oddelek, kjer se obračuna storitve oziroma vaše potrjene obratovalne ure, ki jih pošiljate iz gradbišč, kjer delate.

S tem še ni končano. To je del priprav za strojno obdelavo, kot to imenujejo druge vrste strojniki — delavci strokovnjaki, ki te dobljene podatke dajejo računalnikom. Računalniki so izredno izpopolnjeni stroji, ki imajo tudi takoiimenovani spomin, s katerim držijo mnogo osebnih podatkov vseh delavcev v Gradisu.

Z vsem tem se nam odkriva, da morajo biti naša poročila točno izpolnjena, predvsem osebni podatki in podatki v stroju (G-štev.). Enako važna pa je dostava poročil. Moramo se zavedati, da v SPO pošilja poročila do 400 delavcev. Če ta poročila tedensko pošiljajo je delo v naših službah enakomerno razdeljeno in ni potrebno ob koncu meseca, to je po 15. delati pozno v noč več dni. Pa ne samo to — za računalnik je določeni urnik, kdaj morajo biti oddani podatki, o katerih smo govorili, torej mora biti točno do dneva pripravljen material. Računalnik obdeluje vse naše TOZD, ne samo SPO, zato je čas zelo omejen, če hočemo, da bomo dobivali plače ob mesecu. Da bi plače res lahko dobili pa je potrebno predvsem zaračunati naše delo. Tudi za to je računalnik in pa z 1. 4. novi zakon o plačilnem poslovanju. Za zaračunavanje naših uslug ali plačevanje uslug drugim je zelo kratek rok, če je to drugače pa ti dobijo za tak prekršek velike kazni odgovorni pri TOZD.

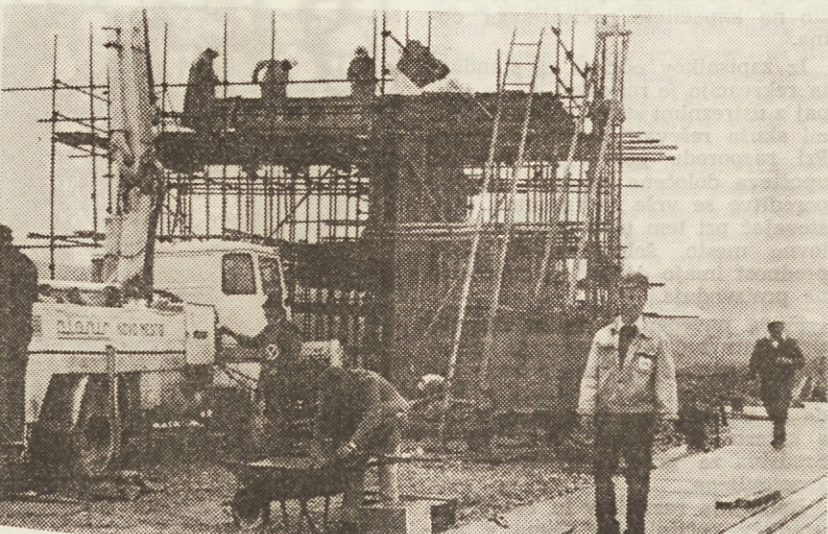
Torej to je grob pregled, kako potrjujejo poročila in zakaj so zahteve, da se le pravočasno pošilja. Se enkrat apeliramo na vas terence — pošiljajte poročila ob koncu vsakega tedna in na dan 15. v mesecu, če je ta pred tednom. Prihranili boste mnogo truda tehnični operativci, ki izgubljajo mnogo dragocenejšega časa za iskanje poročil na razne načine. Posebno bodo zadovoljne sodelavke v oddelkih, ki vaša poročila prirejajo za računalnik. Se enkrat prosimo — potrudite se in pošiljajte poročila redno ter naj bo ta zahteva poslednja.

Iskrena hvala za razumevanje.

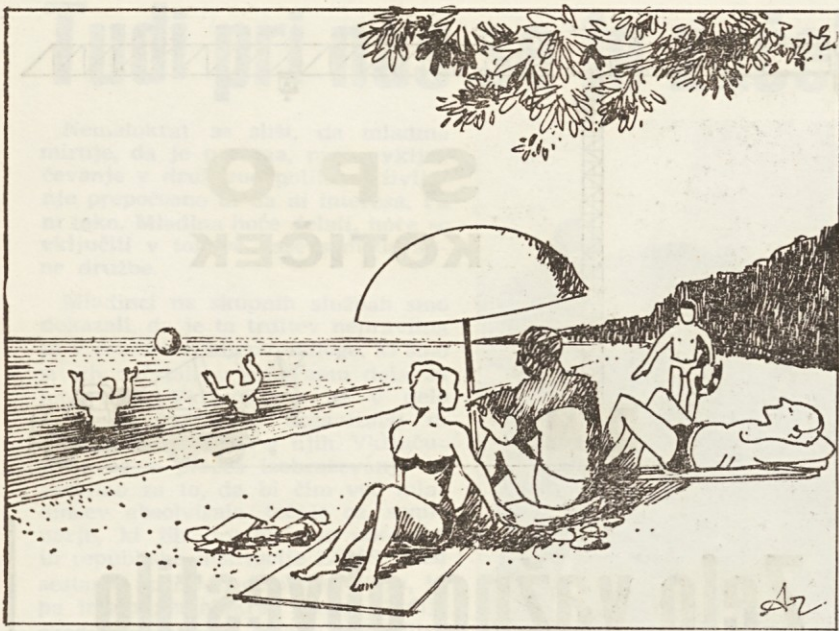
Bili so odlikovani

Na prvi seji novoizvoljenih delegatov DS podjetja je bila velika svečanost. Član izvršnega komiteja centralnega komiteja ZKS tovariš Miran Potrč je podelil odlikovanja našim 147 delavcem, katere je odlikoval predsednik SFRJ tovariš Tito. Tudi iz naših vrst so bili odlikovani naslednji tovariši:

Gregorič Ernest, sofer — red republike z bronastim vencem, Friš Branko, progovni mojster — red dela s srebrnim vencem, Ferlič Srečko, žerjaver — red dela s srebrnim vencem, Farkaš Stefan, žerjaver — red dela s srebrnim vencem, Gartner Vincenc, tehnični pomočnik direktorja — medalja dela, Balažič Mirko, strojnik — medalja dela, Jug Franjo, strojnik — medalja dela, Zavratnik Ignac, serviser za TM — medalja dela. Čestitamo vsem odlikovancem in upamo, da bo naslednjič še večje število, saj ne bo težko izbrati najboljših iz naših vrst, saj smo vsi dobri.

Danes betoniranje s črpalko za beton ne predstavlja večje tehnične težave

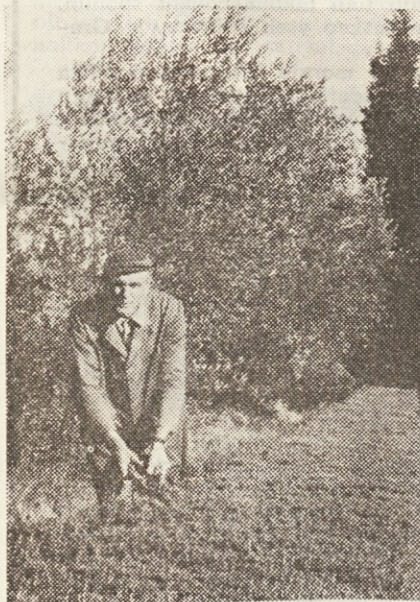
KAKO BOMO LETOVALI?

Koriščenje rednega letnega odmor je pravica vsakega delovnega človeka, zagotovljena z zakonskimi predpisi in internimi predpisi v organizacijah združenega dela. Realizacija te pravice pa zavisi tako od politike samoupravnih organov v posameznih organizacijah združenega dela, aktivnosti osnovnih organizacij sindikata, kakor tudi finančnih možnosti.

Znano je, da je naše podjetje vsa leta obstoja vodilo pozitivno politiko v skrbi zagotoviti ustrezno sredstvo in pogoje za organiziran letni odmor delavcev v lastnih počitniških domovih.

Iz prakse pa tudi vemo, da kapacitete glede na želje članov ne zadostujejo. Vemo pa tudi, da obstoječe kapacitete ne izkoristimo v celoti.

Naši počitniški domovi so bili do sedaj izključno korišćeni v času sezona rednih letnih dopustov, to je v času glavne poletne sezone največ 3 mesece. Razlogov za to je več. Od premalo propagande, slabe organiza-

cije, ustaljenih navad, da se dopust koristi samo v mesecih julij, avgust itd. pa do zakonskih predpisov, ki počitniške domove tretirajo kot objekte zaprtega tipa.

Iz poročila odbora za standard in rekreacijo za preteklo sezono je razvidno, da so 100% zasedene kapacitete naših domov po članih kolektiva in njihovih svojcih le v drugi polovici julija in prvi polovici avgusta. Vse ostale izmene pa so korišćene s strani članov kolektiva od 35-40%.

Navedeno povzroča težave pri razporeditvi gostov v počitniških domovih in nezadovoljstvo onih, katerim letovanje ni bilo mogoče urediti prav v zelenem času.

Iz številnih prijav pa je razvidno, da le-teh ni malo. Tako se zgodi, da se na primer v počitniški dom Poreč prijavi za izmeno od 20. do 30. julija tudi do 120 družin, pri razporedu pa se lahko upošteva 24 družin na kapacitete počitniškega doma.

Iz zapisnikov odbora za standard in rekreacijo je razvidno, da se skupaj z ustreznimi strokovnimi službami skuša reševati navedeno stanje. Pri razporedu gostov se dosledno upošteva določene kriterije, preračunavanje se vrše sporazumno upoštevajoč pri tem plan dopustov, delovno mesto, šoloobveznost otrok, prednost imajo delavci iz neposredne proizvodnje.

Poleg navedenega se je sklenilo pristopiti tudi k povečanju obstoječih kapacitet in pridobivanju novih. Konkretni sklepi odbora so bili, da se v Ankaranu zida nova hišica s katero bi pridobili 12-14 ležišč. Sredstva za gradnjo in opremo so zagotovljena.

Nadaljnja razširitev in kompletna ureditev počitniškega doma v Ankaranu pa se bo izvršila po fazah. Predvideva se izgradnja bazena, po-

večanje števila ležišč, ureditev centralnega ogrevanja, povečanje kuhinjskih kapacitet in restavracije, pokriti bazen in v končni fazi ureditev športno rekreacijskih objektov, dovoznih poti in okolice.

Glede na dopis občinske skupščine Poreč moramo v prihodnosti predvideti tudi nadomestitev kapacitet počitniškega doma v Poreču. V dopisu nakazano rešitev nadomestitve kapacitet v Materadi odbor za standard in rekreacijo odklanja.

Naša TOZD Gradnje Ptuj nas je z dopisom seznanila z možnostjo gradnje počitniškega doma na zemljišču v Biogradu, ki je last ptujske občine in na kateri ima TOZD Gradnje Ptuj že postavljena dva provizorijska namenjena za letovanje. Idealna lokacija in klima govore v prid tej rešitvi. Navedeno je obravnavala tudi konferenca OOS - GIP GRADIS na eni od svojih rednih sej in v celoti podpira.

Poleg opisanih možnosti za zagotovitev ustreznih kapacitet v lastnih počitniških domovih ob morju se ponuja tudi možnost izgradnje počitniškega doma na Pokljuki na zemljišču, ki je v lasti GIP GRADIS.

Predlog je bil podan na letni seji konference OOS - GIP GRADIS in bil enoglasno sprejet od prisotnih delegatov.

Možnosti za rešitve so dane. Čaka nas torej pristop k zagotovitvi ustreznih finančnih sredstev in čim hitrejši realizaciji. Zal bo v bližnji sezoni še vse po starem. Razpis sezone 1976 smo namreč že izvršili.

Razen možnosti korišćenja posameznih kapacitet v počitniških domovih organizacij združenega dela pri SOZD GLG (LIP Bled, GG Bled, GG Kranj, Aero Medvode, in Jelovica Skofja Loka) ne nudimo nič novega. Ostali bomo pri istem številu ležišč kot pretekla leta, pa čeprav so bila za nekatera dela zagotovljena tudi sredstva. In kje se je zataknilo?

Dokumentacijo za gradnjo nove hišice v Ankaranu je TOZD - GE Koper zagotovila. Z gradnjo bi lahko pričeli, vendar so na občini v Kopru zahtevali, da se uredi še soglasje krajevne skupnosti in sklada za urejanje zemljišč. Le-ta pa sta zahtevala za soglasje kar 85.000 dinarjev. Pridobivanje vseh teh soglasij pa se je toliko zavleklo, da je sezona pred durmi in nikakor ne bi imelo smisla graditi v sami sezoni letovanj. Zastaviti bomo moralj takoj po zaključku letošnje sezone tako, da bomo v prihodnjih sezonah imeli dodatne in nove kapacitete v lastnih počitniških domovih, kar bo dajalo možnost zagotovitve organiziranega letnega oddiha večjemu številu delavcev.

J. J.

Skupina seminaristov za tehnični kader, katerim je predaval tudi ing. Jože Uršič

Iz vojske nam pišejo

Oglašam se vam iz Jugoslovanske ljudske armade, v Karlovcu. Obenem se vam zahvaljujem tudi za redno pošiljanje Gradisovega vestnika. Za vnaprej pa vam želim veliko delovnih uspehov.

Parlić Alija

V. P. 2805/13

47002 Karlovac

Alija Parlić

V Gradisu zadovoljni

Naša najmlajša temeljna organizacija združenega dela je doma v Ptujju. Čeprav so komaj leto dni v naših »vrstah« se počutijo pravi Gradisovci. Direktor Julij Gjurasek pravi takole o njihovem delu:

»Naše zmogljivosti so letos nekako 70% izkorišćene. Planirali smo 73 milijonov din realizacije v letu 1976. V glavnem smo se angažirali v stanovanjski gradnji, delno tudi v gradnji gospodarskih objektov. Poiskati moramo možnosti, da bomo nekako zaposlili še tistih preostalih 30% kapacitet. Upamo, da nam bo to uspelo, saj so kapacitete gradnje v ptujski občini obetavne, treba pa bo pogledati za delo tudi v sosednji ormoški občini. Delo bo pač treba poiskati, nihče ga ne bo prinesel na pladnju. Pri prevzemanju del imamo tudi precejšnjo konkurenco, saj na območju Ptujja dela SGP Stavbar, Ingrad, Vegrad. Prevzeli smo dela na železniških delavnicah za železniško gospodarsko podjetje, vredno 6 milijonov din. Imamo tudi že pogodbo za gradnjo 180 stanovanj v Ptujju, pa tudi za centralno kotlarno, ki bo ogrevala 710 stanovanj.

Na vidiku so tudi dela za komunalno - za vodovod Ptui - Majšperk, v Dornavi pa končujejo Dom dr. Marjana Borštnarja. Pravkar so predali tudi 30-stanovanjski blok investitorju v Kidričevem, 1. maja pa tudi mehanične delavnice za komunalno podjetje v Ptujju.

Ljudje v naši temeljni organizaciji so zelo zadovoljni v Gradisu. Osebnih dohodki so dobro urejeni in redni. Poživitev je doživela tudi naša rekreacija, saj smo do nedavnega imeli samo strelsko družino. Sedaj pa smo ustanovili še kegljaški krožek in krožek za namizni tenis. Tako se bomo lahko vključevali v naslednjem letu tudi v »Gradisove športne igre«.

Iz dela centra za izobraževanje

Tečaj za kvalificirane in priučene zidarje in tesarje v Celju

Pejo Ahelić, Radovan Brković, Dragomir Dragoljević, Slobodan Čulibrk, Salih Ibrahimović, Salko Imamović, Ibrahim Išmirović, Husein Jakobović, Ibrahim Jusić, Reif Keramović, Krsto Kojić, Vehbija Šljivar, Hamdo Sojkić, Slavko Bijelić, Goli Galopeni, Jozo Gavrić, Savo Ilić, Ibrahim Jakobović, Ante Marković, Avdo Okanović, Čedomir Vučenović, Zdravko Ačimović, Samed Ahmetović, Mile Arapović, Vinko Baštijanović, Franjo Bejić, Nazif Džananović, Suljo Hedžić, Emin Imamović, Hamid Jelencević, Đorđo Kenjolo, Ibrahim Mahić, Blaž Marković, Hasan Mehanović, Dragan Miljić, Pero Pavlović, Čedo Sarčević, Aloga Serić, Marko Čulibrk, Ahmet Hegić, Josip Horvat, Hamdija Hračić, Jovan Janičević, Vinko Kesedžić, Hariz Mujarić, Anto Prakljačić, Mato Rajkovača.

PU zidarji:

Husein Kovačević, Ljubljana; Hajrudin Okić, Ljubljana; Asim Nuhić, Ljubljana; Drago Štrbac, Ljubljana; Nurija Munjaković, Ljubljana; Mijo Mikec, OGP Ljubljana; Stjepan Bahun, OGP Ljubljana; Milan Knežević, OGP Ljubljana in Asim Klebić, OGP Ljubljana.

Tečaj za VK in kvalificirane delavce v KO Ljubljana

Franc Babić, Martin Domanjko, Mijo Kosi, Alojz Mišič, Franc Nahtigal, Jože Birk, Janez Dolinar, Franc Hajdinjak, Jože Hozjan, Stefan Kuzna, Vinko Oselj, Alojz Pirc, Anton Pirc, Stane Pirc, Jože Podlesnik, Stefan Slaviček, Alojz Smid, Ivan Taks, Drago Turha, Valentin Bogataj, Alojz Mehle, Alojz Trstenjak, Marjan Igljčar, BO Potočnik, Anton Ficko, Zdravko Milijašević, Alojz Modić, Rudi Pevc, Jože Tomažin.

Inštruktorji učencev

Vinko Vinkovič, Maribor; Ivan Mesarič, NG Maribor.

Nadaljevalni tečaj za varilce

Ramiz Delić, NG Maribor, Šerif Curkić, NG Maribor.

Tečaj za obločno varjenje

Branko Djakončević in Osterman Jakob.

Izpit iz praktičnega dela za kovinsko stroko za VK in KV delavce so opravili:

Franc Kukovič, Anton Skantelj, Mijo Vurušič, Stefan Balgač, Anton Balon, Karel Boršič, Stane Bratušek, Franc Gregorka, Jože Karun, Ivan Kočvar, Stefan Kopjar, Ciril Krajnik, Anton Kunej, Vinko Marn, Anton Nartnik, Franc Sinkar, Florjan Zadravec, Janez Belc, Miha Fortuna, Milan Lojvec, Janez Snedec, Alojz Luzzar, Julij Martinis, Vili Celec, Milan Novinc, Milan Trunkelj, Niko Grofelnik, Andrej Oblak, Ivan Zabjek, Stane Strukelj, Franc Plevnik vsi iz KO Ljubljana.

Tečajniki za VK skupinovodje

Informacija o glasbeni mladini

Glasbena mladina Slovenije, kolektivni član ZSMS v okviru SZDL, je član Muzičke omladine Jugoslavije in obenem član Mednarodne organizacije Glasbene mladine (FIJM). Glasbena mladina je družbeno in vzgojnoizobraževalna organizacija, ki s svojo dejavnostjo prispeva k skupnemu razvoju kulture in socialističnih odnosov ter vpliva na estetsko in kulturno vzgojo mladih samoupravljalcev. Naloge Glasbene mladine so razvijati kulturno in še posebno glasbeno življenje in ustvarjalnost mladih, ostriti moralno in umetniško presojo glasbenih in drugih del in se zavzemati za uresničevanje kulturnih želja in potreb svojih članov in okolja, v katerem živijo in delajo.

Glasbena mladina organizira kulturne in umetniške dejavnosti - animirane koncerte, srečanja, tekmovanja, festivale in podobne manifestacije, snuje klube, aktivne, društva in ansamble. Poleg tega podpira izmenjavo izkušaj svojih članov v republiškem, medrepubliškem in mednarodnem okviru. V tem smislu organizira sodelovanje svojih članov v mednarodnem kampu v istrskem Grožnjanu in v inozemskih glasbenih kampih.

Glasbena mladina Slovenije ima lastno izdajateljsko dejavnost, v katere okvir sodi časopis GLASBENA MLADINA, ki izhaja že šesto leto in si je v tem času pridobil krog bralcev, ki presega številko 14.000. To glasilo, ki izide šestkrat na leto, poroča o delu in uspehih organizacije Glasbene mladine, obvešča o dogodkih iz glasbenega življenja, zasluđuje vidnejše zanimivosti glasbe pri nas in na tujem, prinaša podatke o glasbenih ustvarjalcih in poustvarjalcih, ocenjuje nove plošče in glasbene publikacije ter v obliki poročil, kritik in razmišljanj skuša mladim bralcem pomagati k širši glasbeni razgledanosti in jih usmeriti h kritičnemu odnosu do glasbe.

Lani dosegli lep dohodek

Strojno prometni obrat je lani dosegel 207,6 milijonov din celotnega dohodka. Fakturirane realizacije je bilo 206 milijonov din, v letu 1974 pa 185 milijonov din.

Za leto 1975 so planirali 185 milijonov realizacije, vendar so zaradi velikih gradenj dosegli resnično zavidljiv rezultat poslovanja. Nekatera dela na gradbiščih so imeli plačano tudi po kubičnih metrih materiala (Sr. Drava II, Soštanj, Krško), kar je zopet prineslo dodatne dinarje.

Zaradi mile zime je bila angažiranost mehanizacije skozi celo leto zelo močna. Kot smo že prej omenili, je Gradis prevzel večje gradnje, kar prinese tudi daljši čas dela na enem mestu. Ob takih pogojih pa imajo tudi veliko nadurnega dela, ki se mu pridružuje tudi problem kadra. Kvalificiranih ljudi za strojniške poklice ni in če jih hočejo imeti, jih morajo sami šolati. Tudi na upravi jim primanjkuje tehničnih strokovnjakov, ki jih zaradi hude prostorske stiske ne morejo zaposliti. Za izgradnjo nove upravne stavbe se že dogovarjajo, vendar bodo potem na njen račun prikrajšani za del deponijskega prostora. Predstavnikom občine Ljubljana Moste-Polje so problem deponijskega prostora že nakazali in upajo, da bodo njihove prošnje »uslišane« ter bodo tako dobili še dodatni prostor za deponijo strojev. Mehanizacija v Gradisu se je v zadnjih letih zelo obnovila in narasla, prostor zanjo pa je ostal v istem obsegu. Vse te naloge v zvezi z življenjskim prostorom so postavili tudi v svoj srednjeročni plan.

Za leto 1976 so planirali 280 milijonov din. Z ozirom na nove aprilске predpise je poslovanje precej težko, odziv sredstev je velik. Nabavo imajo ustavljeno, dokler se njihov kapital v interni banki ne povzpne do pozitivne stopnje. Pri naročilih so izredno pazljivi in naročajo samo tisto, kar potrebujejo TOZD, to pa je samo mehanizacija. Po zaključnem računu so zadovoljili vse potrebe po sredstvih za združevanje v Gradisu za razširjeno reprodukcijo in za Cementarno Anhovo. Določen znesek so namčili tudi za obratna sredstva. Tako bodo lahko obnovili del mehanizacije, saj so lahko le z modernimi stroji konkurenčni glede rokov in kvalitete gradnje.

Tudi za standard zaposlenih bo treba bolj poskrbeti. Izračunali so, da bi potrebovali več kot eno storo milijardo din, če bi hoteli rešiti stanovanjske probleme delavcev. Taka visoka sredstva pa prav gotovo nimajo nikjer, zato bodo tudi v SPO še naprej morali to problematiko reševati z manjšimi sredstvi in potrpežljivostjo svojih delavcev.

Pri zahtevnih gradbenih delih je pomembna dobra mehanizacija

Misli in izreki

Pravica močnejšega je najmočnejša krivica.

Imeti in ne dati je v mnogih primerih slabše kot krasti.

Za znanje je samo en dokaz: narediti.

Vsem ne moremo pomagati, pravi ezkosrčnež, in ne pomaga nobenemu.

Ljudje se ne spotaknejo ob gore, temveč ob krtine.

Jeza zamegli razum, vendar prezrača srce.

Ženske se vedno bližajo tridesetim, a iz različnih smeri.
(Carlo Manzoni)

Cilj vsake ženske je — narediti iz moža to, kar je pred poroko govoril.

Vladimir Tomašek

Politični seminar v Dolenjskih toplicah

Zbrali smo se v prelepem kraju Dolenjske, iz vseh koncev Slovenije in različnih OZD, vendar se po 6-tedenskem skupnem delu v tečaju pa tudi v prostem času poznamo, kot da že leta živimo skupaj in se nič manj kot Topličani počutimo domačini.

Tako kot vsi ostali sem se tudi jaz težko prilagodil preobsežnemu urniku, saj imamo predavanja dopoldne in popoldne. Seveda se zavedamo, da smo prišli sem zato, da čimveč odnesemo s tega političnega tečaja, ki nam bo veliko olajšal družbeno-politično delo v OZD. Tukaj bomo izvedeli o osnovah marksistične ekonomije, o delavskem gibanju, sociologiji, gospodarjenju v OZD in o

ekonomskem sistemu SFRJ, seveda tudi o samoupravljanju itd. S predavanji smo zadovoljni, saj so zelo zanimiva, priznati pa moram, da so tudi težka. Treba se je veliko učiti, gradivo se iz dneva v dan kopiči, časa pa je vedno manj.

Med tečajem smo si ogledali tudi samostan Pleterje, Kostanjevico, obiskali pa smo tudi delovni organizacijo IMV in Krško. Tam smo spoznali procese dela in se pogovorili tudi s predstavniki družbeno političnih organizacij.

Pred nami je še tritedensko delo, ki bo za nas najtežje, saj bomo v tem času morali opraviti tudi zaključna testiranja.

NEZGODE NAS OPOZARJAJO

V mesecu marcu 1976 se je pri delu poškodovalo 34 delavcev na poti na delo in z dela pa se je poškodovalo en delavec.

TOZD GE Celje (4 poškodbe)

MARKOVIC Branko PU tesar, pri prenosu ograjnih plošč mu je spodrsnilo po poledenih tleh in si je poškodoval desno nogo v gležnju.

BAŠTIJANVIČ Ilija gr. delavec, pri čiščenju snega s plošče je stopil z nogo na rob prekrite odprtine med tem časom mu je noga spodrsnila in si poškodoval nogo v gležnju.

HASANIC Husejin KV tesar, pri opaženju nosilca mu je padla greda na roko in mu je poškodovala.

MUSTAFIĆ Hasan KV železokrivec, na poti na delo mu je na spolzki cesti po hribu navzdol spodrsnilo in je padel. Pri tem si je poškodoval levo roko v zapestju.

TOZD GE Jesenice (6 poškodb)

DZAFIĆ Bajro PU tesar, imenovan je iz kosila vračal nazaj na delovno mesto. Ko je bil že na objektu na katerem dela je iz delovnega poda stopil na ploščo ki je 50 cm nižja. Pri sestopu, si je zvil desno nogo v gležnju.

SUBASIC Omer KV tesar, imenovan je delaval kratke odrske cevi iz plošče na ca. 2 m višji delovni oder. Zaradi malomarnega zlaganja mu je ena cev zdrsnila iz odra in mu padla na stegno desne noge, ter mu poškodovala mišico stegna.

TATAREVIĆ Aziz PU signalist, pri opravljanju svojega dela je imenovan stopil na žebelj z desno nogo, kateri se mu je zabodel v stopalo.

PETROVIĆ Radovan PK betoner, pri sestopu s traktorske prikolice se je imenovan z desno nogo oprl na stranice prikolice in si jo pri tem izpahnil.

AMBROZIĆ Marica Vodja finančne operative, na poti iz službe domov od blaka s postaje Podhom v Zasip ji je pri

Prosvetnem domu spodrsnilo na poledenih tleh pri čemer je padla in si zlomila levo roko v zapestju.

JESENSEK Stane KV zidar, pri zaustavljanju posode za prenos betona je udaril v betonsko železo in si pri tem poškodoval čelo.

TOZD GE Koper (2 poškodbi)

IGROČ Ivan KV delavec, pri razdiranju reduktorja je bil zobčnik masten in je imenovanemu ušel iz rok, ter mu padel na desno nogo. V tem trenutku je odskočil, da bi se izognil udarcu zobčnika vendar mu to ni uspelo.

KUDIĆ Mirsad NK delavec, imenovan je pomagal razopaževati, sodelavcu Grajič Alojzu, temeljne nosilce na obali za generalne tovore. Pri tem je stopil na žebelj in si poškodoval levo nogo.

TOZD GE Ljubljana (4 poškodbe)

SOLKANOVIC Ferid NK delavec, pri dviganju armaturne mreže je imel imenovan v roki konec žice, med dviganjem mu je žica skočila v ušesno votlino ter ga poškodovala.

PINO Gojko KV tesar, pri zabijanju letve v opaž — in sicer v vertikalno steno se je udaril s kladivom po prstu.

MARKOVIC Milan PU zidar, pri čiščenju lesa (opažev) je imenovanemu padla opažna plošča na palec noge.

GROMILIC Mumin NK delavec, pri napravi odra za ometavanje je zabijal desko in se pri tem udaril s kladivom po palcu leve roke.

TOZD GE Ljubljana-okolica (2 poškodbi)

FAZLIĆ Adžul NK delavec, imenovan je zapeljal žerjavno vrvo okoli opažnih elementov in se pri tem poškodoval z žebeljem na dlani leve roke.

SALKIĆ Azem NK delavec, imenovan je nosil v posodi vroč bitumen od kotla

za kuhanje do betonskega zida (kletni del objekta). Pot je vodila delno po ravnem predelu, večji del pa po poševni rampi izkopani v teren. Padec rampe ca. 15%. Na poševnem delu rampe je delavec padel tako, da je iz posode brizgnil vroč bitumen in ga opeknel po podlakti desne roke.

TOZD GE Maribor (5 poškodb)

MARKOVIC Stjepan, NK delavec. Imenovan je z BOSCH kladivom razbijal asfalt na cesti. Nenadoma mu je kladivo spodrsnilo, padlo na nogo tako, da mu je prebilo čevljev in poškodovalo levo nogo.

HERBAJ Jože, KV tesar. Pri hoji po stopnicah navzdol je imenovanemu spodrsnilo, tako da je padel na desno koleno ter si ga poškodoval.

SURČIĆ Martin, PU delavec. Pri zlaganju betonskih stebrov dim. 6 x 6 x 280 cm je imenovanemu spodrsnilo, tako da si je pri tem poškodoval mezinac na desni roki.

BOSILJ Blaž, NK delavec. Pri polaganju brežin je imenovanemu stisnila betonska plošča palec na levi roki.

VOCANEC Ivan, PU tesar. Pri postavljanju odra, kateri je služil tesarjem za napravo opažev, so bile cevi poledene. Imenovan je polagal plohe za pod odra, pri tem se mu je ploh zapeljal po poledenih cevi pri tem pa je imenovan padel z višine 1,20 m na hrbet in se poškodoval.

TOZD GE Ravne (— poškodb)

V tem mesecu ni bilo zabeleženih nesreč pri delu.

TOZD GE Nizke gradnje (— poškodb)

V tem mesecu ni bilo zabeleženih nesreč pri delu.

TOZD GE Gradnje Ptuj (2 poškodbi)

KOS Stjepan, PU zidar. Pri polaganju betonskih cevi v jašek, je imenovanemu

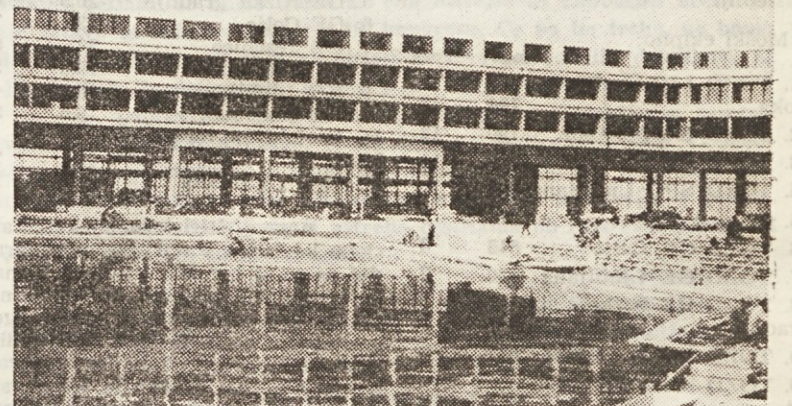
Bernardin v zaključni fazi

Medtem, ko je tudi na hotelu Pečina, ki bo sprejel prve goste šele prihodnjo sezono že »zrastla« smrečica, so vsi ostali objekti turističnega naselja Bernardin v zaključni fazi.

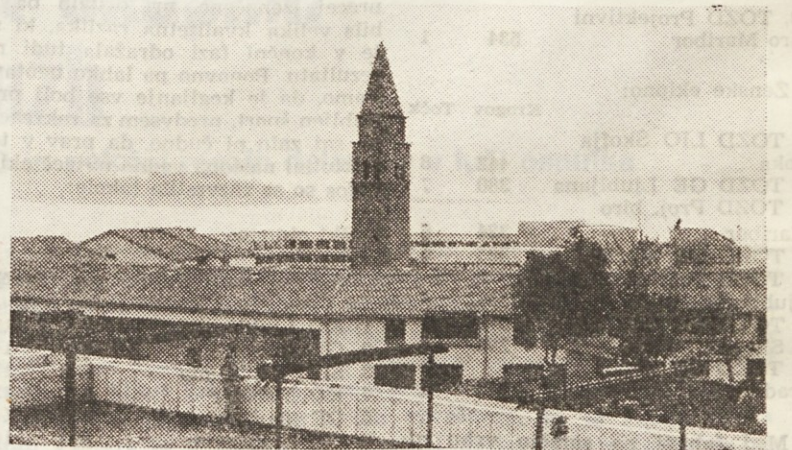
V hotelu PORT se montirajo talne obloge in oprema. V restavracijskem delu še viseči stropovi, v bazenu pa talno gretje ob bazenu. Dokončujejo se tudi kopalne kabine in savne. Tudi pri kooperantih ni nič drugače. Povsod je polno obrtnikov, ki hočejo prav gotovo prispevati svoj delež k temu, da bi bilo vse izdelano tako, kot se za takšen kompleks spodobi.

Tudi trg Bernardin se že čisti medtem ko so servisi in skladišča za pripravo hrane gotova. Tudi uprava bodočega kompleksa je že vseljena, tako da so zares podane vse možnosti za otvoritev ob roku. Verjetno bo le zunanja ureditev še malo šepala, ki pa jo bo možno dopolniti oziroma urediti naknadno.

Prav neverjeten je vrvež na celotnem kompleksu in naši turistični delavci bodo prav gotovo veseli, če bo potem namesto delavcev prav toliko in še kaj več tudi turistov.

Prilagojena je za sprejem colnov in jadrnic

In stari zvenik zdaj obkrožajo hoteli

spodrsnilo zaradi česar je z desno roko udaril po cevi in si poškodoval palec.

KELENC Janez, PK tesar. V gradbeni jami ga je pri opaženju udaril moral po palcu leve roke in mu ga poškodoval.

TOZD KO Ljubljana (3 poškodbe)

JANSA Vinko, VK ključavničar. Pri polaganju elementov na deponijo je imenovanemu en del U profila padel na levo nogo.

JURSIĆ Matija, KV ključavničar. Imenovan je šel po lestvi na ročico avtodvigala, pri tem pa je lestev spodrsnila. Pri tem je padel na tla ter si zlomil desno nogo.

SNEDEC Janez, PU kovinostrugar. Pri prehodu preko dvorišča je imenovanemu spodrsnilo na poledenem cestišču in je padel.

TOZD KO Maribor (3 poškodbe)

ZAJPERL Pavel, VK varilec. Imenovan je skupaj s sodelavcem nameščal pločevino na delovno mizo. Pri spustu pločevine ni pravočasno odmaknil roke vsled česar mu je pločevina močno poškodovala prst leve roke.

STRAŠEK Mihael, PK delavec. Imenovan je prenašal iz avtomobila v delavnico osovino. Pri tem se je spotaknil in padel z osjo težko ca. 20 kg tako, da si je pri tem poškodoval dva prsta leve roke.

VRBNJAK Vladimir, strojni ključavničar. Pri prenosu kovinske lopute težke ca. 5 kg z mize za ravnanje na delovno mizo se je imenovan spotaknil ob lesen predpražnik kateri je nameščen ob delovni mizi v delavnici, pri tem je padel in si poškodoval nos.

TOZD LIO Skofja Loka (1 poškodba)

CERIC Izet, delavec na žagi. Pri ravnanju paketov, kateri se zlagajo v določene zložaje namenjene za odpremo je gledala žica iz snopa, katero ni videl tako

da je udaril z nogo po zložaju pri tem pa se mu je žica zapčila v nogo.

TOZD OGP Ljubljana (4 poškodbe)

VIDOVIĆ Boro, PK železokrivec. Pri odpiranju garderobne omare si je imenovan porezal prst in sicer sredinec desne roke na ostrem robu vrat omarice.

JOVIĆIĆ Cvjetin, KV mizar. Imenovan je delal na krožni žagi, ko je trenutno začutil manjšo slabost, je delo prekinil in se nekoliko odpočil, tako da se je naslonil na platišče krožne žage. Ko mu je bilo bolje, je ponovno pričel z delom, pri čemer pa se je udaril ob rob platoja po desni roki.

PILJIĆ Branko, PK betoner. Imenovan je s skupino sodelavcev betoniral vno gradniške kole iz prednapetega betona. Ko je pripravil armaturo je hotel povsod izločiti kolobar patente žice težke ca. 70 kg, katera je bila prislonjena na stebel — na odbijalni kalup, pri tem je poivlekel še drugi kolobar, ki mu je padel na levo nogo in ga udaril v meča.

SKRLEČ Marjan, KV mizar. Pri izhodu iz stanovanja je imenovan stopil na poledeneli prostor pred hišo, tu mu je spodrsnilo tako, da je padel, ter si pri tem poškodoval prstanec na desni roki.

TOZD SPO Ljubljana (1 poškodba)

ZAUČER Jože, voznik tovornih vozil. Pri spuščanju dvigalke s katero je bil dvignjen kamion, je dvigalka na levo spodletela tako, da se je prednji del vozila naslonil na koleno imenovanega in ga poškodoval.

TOZD Železokrivnica (1 poškodba)

SPAHIĆ Abdulah, pomočnik pri rezalnem stroju. Pri rezanju betonskega železa za Ø 10 mm na rezalnem stroju mu je špina betonskega železa odletela v oko.

Bojan Bambič

Po štirih panogah v vodstvu skupne službe

Škofjeloški strelci pobrali vsa prva mesta • V šahu tudi tokrat Ljubljana pred Ravnimi • Kegljaji KO iz Ljubljane podrii največ kegljev

V nadaljevanju letošnjih tekmovanj v okviru XXII. letnih športnih iger Gradisa so se najprej pomerili strelci v Skofji Loki. Verjetno ni odločalo toliko domače strelišče kot mirne roke škofjeloških strelcev in strek, ki so v obeh konkurencah osvojili prvo mesto. Tudi med posamezniki sta oba naslova ostala doma, saj sta bila tako Slavko kot tudi Slavka Stanonik v odlični formi in nista dopustila presenečenj. Da bi bil uspeh Škofjeločanov še popolnejši tudi drugi niso velikokrat zaostajali, saj je bil Ignac Kovelj 3., Roman Fojkar 5., Stancar Jure pa 7.

Končni vrstni red ekip pa je bil naslednji:

Moški ekipno:		
Krogov	Točk	
1. TOZD LIO Skofja Loka	794	13
2. TOZD KO Maribor	790	12
3. TOZD GE Maribor	699	11
4. TOZD SPO Ljubljana	694	10
5. Skupne službe	675	9
6. TOZD GE Celje	646	8
7. TOZD GE Ljubljana	630	7
8. TOZD GE Nizke gradnje	621	6
9. TOZD KO Ljubljana	617	5
10. TOZD Železokrivnica Lj.	609	4
11. TOZD GE Lj. okolica	605	3
12. TOZD GE Jesenice	555	2
13. TOZD Projektivni biro Maribor	534	1

Zenske ekipno:		
Krogov	Točk	
1. TOZD LIO Skofja Loka	442	8
2. TOZD GE Ljubljana	380	7
3. TOZD Proj. biro Maribor	324	6
4. TOZD GE Maribor	323	5
5. TOZD Proj. biro Ljubljana	321	4
6. TOZD KO Maribor	313	3
7. Skupne službe	290	2
8. TOZD GE Nizke gradnje	215	1

Med šahisti na samem vrhu ni prišlo do bistvenih sprememb, saj je tudi letos ekipa GE Ljubljana

brez izgubljene partije in le dvema remijema dokazala, da ima v Gradisu za hitropotezno tekmovanje še vedno najboljšo ekipo. Uspešen prodor so napravili šahisti TOZD Ljubljana okolica in z odličnim tretjim mestom opozorili nase, za svojo ekipo pa zbrali kar 10 točk. Po tem, ko so se končale vse partije in dvoboji pa je bil vrstni red ekip naslednji:

	Osvojenih točk	Točke za igrat
1. GE Ljubljana	34,5	12
2. GE Ravne	28	11
3. GE Ljubljana okolica	28	10
4. GE Maribor	27,5	9
5. GE Nizke gradnje	26,5	8
6. GE Celje	23	7
7. GE Jesenice	22	6
8. Skupne službe	18,5	5
9. KO Ljubljana	18,5	4
10. KO Maribor	16,5	3
11. Projektivni biro Maribor	12	2
12. SPO Ljubljana	9	1

Na novem štiristeznem avtomatskem kegljišču v novi poslovni zgradbi pa so se pomirili kegljaji. V malo drugačnem sistemu kot običajno, saj je reorganizacija športnih iger gradincev vplivala tudi na izvedbo naših tekmovanj. Zato smo izbrali borbene tekme, le število tekmovalcev je ostalo isto kot pri prejšnjem načinu tekmovanja. Rezultati so pokazali, da so bile nekatere ekipe precej izenačene, pri drugih pa je bila velika kvaliteta razlika, ki se je v končni fazi odražala tudi na rezultatu. Ponovno pa lahko ugotovljamo, da je kegljanje vse bolj priljubljen šport, predvsem za rekreacijo, saj zato ni čudno, da prav v tej disciplini nastopa vedno največ ekip. Letos so se razvrstile takole:

Moški ekipno:		
	Podrtih kegljev	Točk
1. KO Ljubljana	922	15
2. GE Jesenice	897	14
3. SPO Ljubljana	893	13
4. KO Maribor	884	12
5. GE Maribor	849	11
6. GE Ljubljana	824	10
7. OGP Ljubljana	818	9
8. GE Ravne	804	8

9. Skupne službe	785	7
10. Železokrivnica	777	6
11. LIO Skofja Loka	754	5
12. GE Celje	741	4
13. GE Ljubljana okolica	719	3
14. GE Nizke gradnje	704	2
15. Biro za projektiranje Lj.	510	1

Zenske ekipno:		
1. Skupne službe	535	4
2. GE Jesenice	436	3
3. Biro za projektiranje Lj.	380	2
4. Biro za projektiranje Maribor	341	1

Končanah je tako že več kot polovica tekmovanj. Ostanjejo le še naslednje discipline: balinanje, ki bo 8. maja v organizaciji OGP v Ljubljani, odbojka 15. maja na Jesenicah, mali nogomet konec maja v Celju. Boj za prvo mesto bo tako kot vsa leta odložen šele po zadnji disciplini. Trenutno pa je vrstni red naslednji:

	Točk
1. Skupne službe	38
2. GE Maribor	37
3. GE Ljubljana	36
4. KO Maribor	34
5. KO Ljubljana	29
6. GE Nizke gradnje	27
7. LIO Skofja Loka	26
8. GE Jesenice	25
9. SPO Ljubljana	24
10. GE Celje	22
11. GE Ravne	21
12. Biro za projektiranje Maribor	20
13. Železokrivnica Ljubljana	19
14. GE Ljubljana okolica	16
15. Biro za projektiranje Ljubljana	13
16. OGP Ljubljana	9

Glede na to, da imamo tudi TOZD v Kopru in Ptuj upamo, da se bosta tudi ti dve ekipi pojavili vsaj na enem tekmovanju, ki so še pregledane, tako da bi aktivna rekreacija zajela kar najširši krog naših delavcev po vseh naših TOZD.

mk

Najboljši nas bodo tudi letos zastopali na SIG

Tudi projektiva uspešna

Gradis je najbrž ena od najbolj organiziranih delovnih organizacij, saj združuje ne samo gradbene enote, ampak tudi potrebne obrate in končno tudi lastna projektiva nekaj pomeni. Obiskali smo enega od naših dveh projektivnih birojev in tako smo zabeležili naslednjo izjavo Ljubljančanov o njihovem delu, uspešnosti in problemih

»Lansko leto je bilo za nas dokaj uspešno, vendar žal ne toliko v finančnem pogledu. Skladi so od tistih planiranih močno padli, tako da nam je ostala le slaba tretjina ustvarjenih sredstev, namenjenih poslovnemu skladu in skladi skupne porabe. Ko smo že pri »slabši« strani, naj omenimo še ostale slabosti. Pri nas se opaža precej nenakomerno razporejeno delo, lahko bi rekli, da smo vezani na kampanjsko delo. Projekte naročajo pri nas že takrat, ko so sredstva za objekt že zagotovljena, takrat bi pravzaprav že radi gradili. Tako je čas za projektiranje zelo zmanjšan. Tako kampanjsko delo povzroča veliko zahtevo po nadurnem delu, včasih pa precejšnja zatišja v tekočem delu. Pogrešamo načrtno delo, načrtovanje investicij, v katerem bi imel projekt svoj čas in svojo težo.

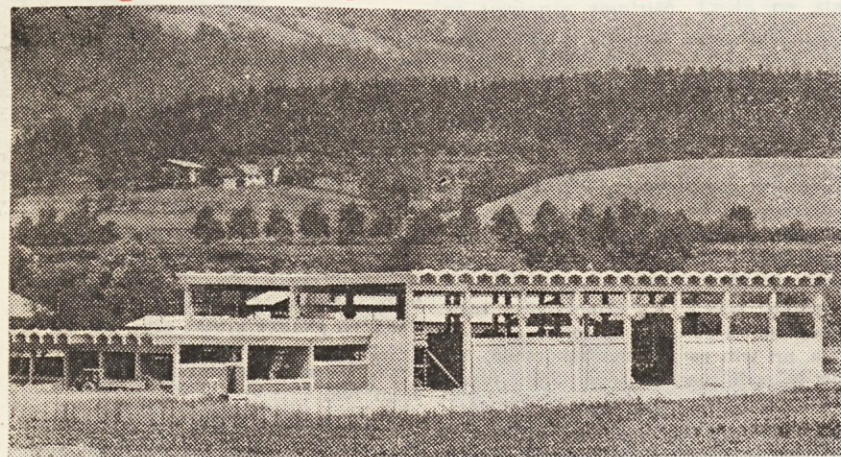
Leto 1976 je precej bolj problematično kot dosedanja leta. Investicijska gradnja se zmanjšuje; stanovanjska gradnja, ki je pod družbeno skrbjo, doživlja spremembe v načinu pristopa h gradnji preko stanovanjskih interesnih skupnosti in ne več stanovanjske gradnje za trg. V preteklosti smo se precej usmerjali v specializacijo projektiranja industrijskih objektov na eni strani in v sistemsko gradnjo Gradisa, kar bo povzročalo občutne posledice.

Vsekakor moramo v okviru Gradisa spreminiti miselnost, da sta projekt in izvedba objekta dve različni fazi. Nujno je potrebno pojmovati projekat in njegovo realizacijo kot enotno povezan proces, zato je potrebno posvetiti projektiranju pozornost po predhodnem temeljitem planiranju časa in sredstev, tako da bo realizacija projekta čimbolj ekonomična in kar najbolj ustrezna.

Biro se skuša uveljaviti pri večjih industrijskih kompleksih, kjer se gradi večje število zahtevnejših industrijskih objektov, poskušamo pa tudi na večjih stanovanjskih soseskah, ki so grajene na tehnoloških izhodiščih naših TOZD.

Glede standarda naših zaposlenih lahko rečemo, da imamo precej specifične razmere. Nimamo namreč problema prehrane, nastanitve naših ljudi, veliko pa nam primanjkuje sredstev za stanovanjske kredite. Stanovanj za naše zaposlene ne kupujemo, pač pa bi radi pomagali s kreditiranjem. Ker smo računali z večjimi skladi, potrebno pa je bilo zagotoviti večja obratna sredstva, smo s tem sredstva za nakup stanovanj osiromašili izpod normale. Glede na to, da imamo močan priliv mlajših kadrov, ki stanovanjsko vprašanje še nimajo rešeno, je ta problem dosti pereč.»

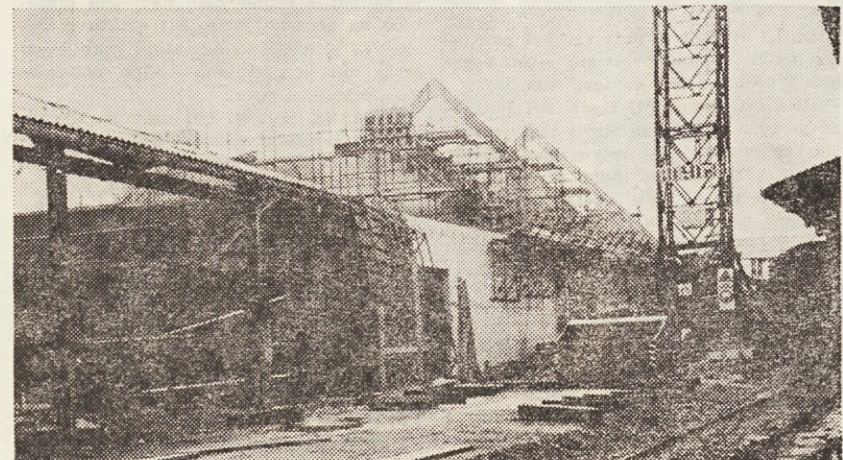
Nove hale so poznane že po vsej Sloveniji

Naš obrat gradbenih polizdelkov iz Ljubljane je zadnja leta precej zaslovel s svojimi VELO halami. Kljub veliki proizvodnji elementov za te objekte pa še vedno proizvajajo tiste produkte, ki so jih izdelovali že pred osvojitvijo novega sistema gradnje hal.

Ko smo jih povprašali, kaj jim je prineslo leto 1975, so priznali, da jim je šlo dobro. Realizacijo so povečali z ozirom na leto 1974 za približno 75%. Letos pa bo slabše, saj je na tržišču precejšnja negotovost. Investitorji se ne odločajo prav radi za nove investicije. Obrat, ki pač ima serijsko izdelavo, pa je hitreje pod udarcem vsakršnih sprememb, saj nima dolgoročnih del, kot so na primer velika gradbišča. Tako so hitro tudi občutili stabilizacijske ukrepe in nove predpise Pred letošnjim aprilom so ravno zasledili velik zastoj v serijski proizvodnji. Po novih do-

ločilih pa se glede kupcev odločajo tako, da tistim, ki so zainteresirani:

Skladišče kalijeve soli bo imelo 2000 q/m² površine

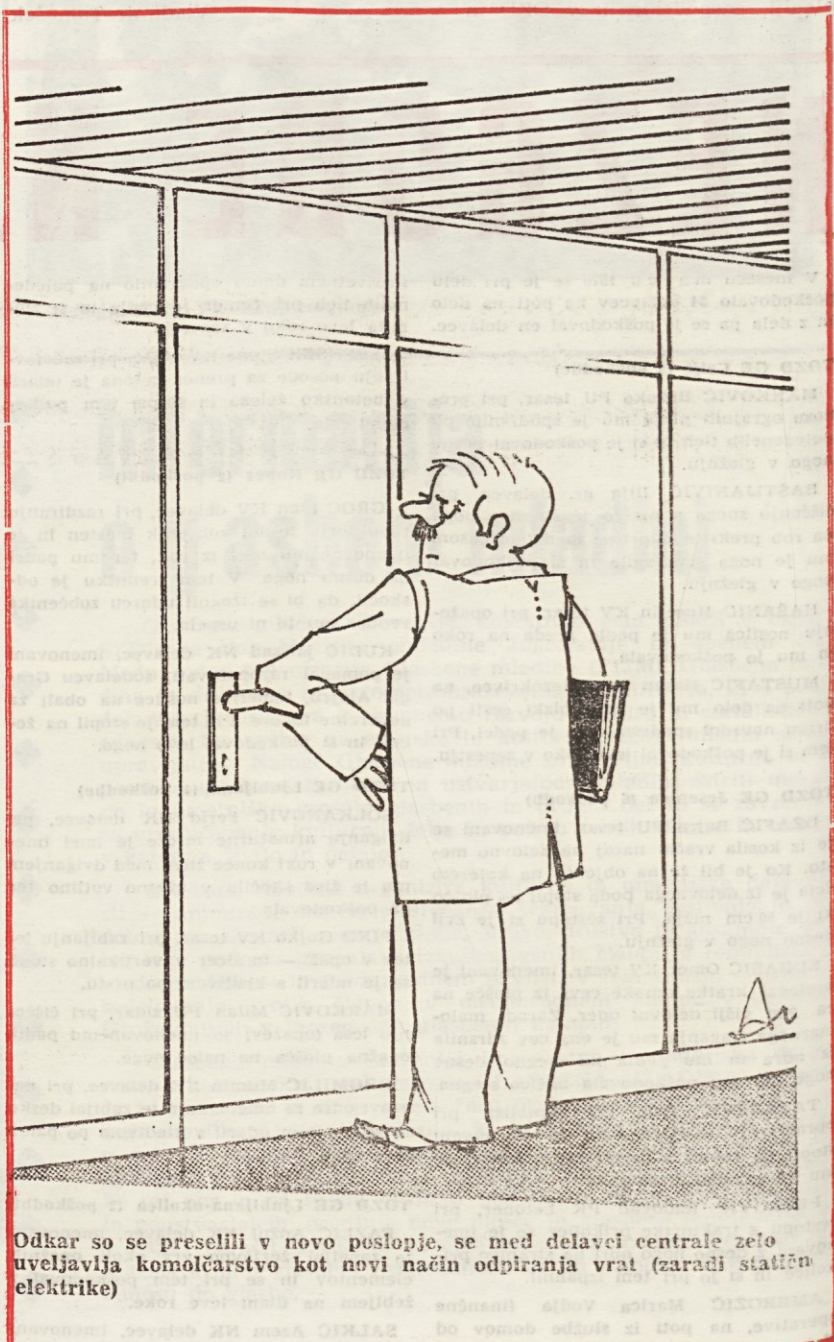
tudi za v bodoče, nudijo ugodnejše pogoje plačevanja

Za letos pravijo, da prekoračitev plana, ki so si ga zastavili, ne pride v poštev, zelo zadovoljni bodo, če bodo dosegli lansko realizacijo. Stabilizacijski ukrepi bodo tudi obstajali dlje časa. Na dvig cen proizvodov ne moremo računati, saj njihova branža — izdelovanje polizdelkov ne sme dvigovati cene. Če bo večja konjunktura, bodo morali vreči iz proizvodnje tudi kakšen proizvod. Zaradi takih razmer tudi ne bodo mogli prispevati k podpori kakšnih večjih načrtov v okviru Gradisa.

Oh vsem tem bodo skušali iskati rezerve na vsakem koraku, iskali bodo boljše organizacijo in ugodno delitev dela. Pri tem bo najbrž treba tudi bolj razdeliti dolžnosti in naloge med skupnimi službami in TOZD.

Da bi bili v korak s časom, skušajo trg čimbolj preučiti, vendar se tako kot povsod drugod tudi pri njih čuti pomanjkanje kadrov. Že prej smo omenili gradnjo hal po VELO sistemu. Lani so jih postavili za 45 000 m² površine. Če bodo dosegli letos tudi tako visoko številko, si bodo to šteli v velik uspeh.

N. M.

Odkar so se preselili v novo poslopje, se med delavci centrale zelo uveljavlja korničarstvo kot novi način odpiranja vrat (zaradi statične elektrike)